

Poesia dia a dia

Una proposta didàctica de poesia i llengua oral
per a ESO i Batxillerat

Orientacions per al professorat

Albert Mestres Emilió

Eva Ortega Puig

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Poesia dia a dia. Una proposta didàctica de poesia i llengua oral per a ESO i Batxillerat

Orientacions per al professorat

Servei de Suports i Recursos Lingüístics
Subdirecció General de Llengües
Departament d'Educació

Albert Mestres Emilió

Eva Ortega Puig

Novembre 2023

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempta de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de [Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons](#). Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

[Aquí](#) podeu consultar la llicència completa.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Índex

Presentació i objectius	3
1. Introducció: La creació poètica com a instrument pedagògic	4
2. La poesia i el llenguatge poètic	6
2.1. Presentació i objectius	6
2.3. Observació i reflexió	6
2.4. Activitats	7
3. Escriure i reescriure: els reptes literaris.	25
4. Tasca 1: dir poesia	44
4.1. Presentació i objectius de la tasca	44
4.2. Observació i reflexió	44
4.3. Activitats	47
5. Exercicis transversals d'escalfament per dir poesia	52
6. Tasca 2: recital dels poemes	55
7. Bibliografia recomanada	59
8. Annex	60

Presentació i objectius

La poesia és el pinyol de totes les arts i sol ser la gran desconeguda, col·locada a la prestatgeria de dalt de tot on només s'hi recorre per adornar l'agenda, per escriure l'esquela dels funerals, o per enviar versos d'amor a través de les xarxes socials. La poesia és present arreu i en el dia a dia. És joc amb les paraules, associació d'idees, que neix d'una necessitat de comunicar-nos amb nosaltres mateixos i amb els altres.

Amb aquest treball us volem acompanyar a descobrir la poesia i després gaudir del fet de compartir els versos. Us proposem que durant unes quantes sessions exploreu el poeta i el rapsoda que tots porteu a dins amb el propòsit final d'organitzar un recital d'alguns dels poemes que heu treballat o creat.

Per tant aquest projecte consta de dues parts:

- Tasca 1: Lectura, escriptura i reescriptura de poemes.
- Tasca 2: Recital dels poemes.

Primer durem a terme activitats per aproximar-nos a la poesia: què és, com s'expressa. Després ens hi acostarem de més a prop: des del "fer", des de l'escriure. Finalment, dels poemes que heu escrit, en triareu dos per dir en el recital.

1. Introducció: La creació poètica com a instrument pedagògic

Preliminar

Poesia dia a dia és una activitat que vol fomentar l'oralitat, l'adquisició d'habilitats lúdics en relació amb llenguatge i la confiança en l'acte de parla en públic.

El recital de poesia és una activitat molt completa de cara a impulsar el creixement de les persones en edat d'aprenentatge escolar perquè implica diverses disciplines artístiques: la literatura, la performance, l'oralitat, la plàstica i l'organització de l'espai. Ofereix una aproximació al llenguatge, la capacitat de síntesi i la capacitat de conceptualització abstracta.

Per fomentar l'oralitat el recital de poesia és una eina òptima ja que comporta la implicació del cos i l'emissió verbal sense haver-se de posar a prova davant de la resta, atès que el que es diu ja està donat.

El poeta recitador s'expressa però no compromet el seu àmbit privat, ja que ho fa a través de la universalització de l'experiència. Recitar la pròpia poesia obre les portes de la creativitat en diferents fronts alhora que dona la seguretat de saber exactament el que es pretenia dir amb la proposta literària. Tanmateix, conscients de la complexitat de les aules i la seva idiosincràsia n'oferim una versió (BLOC1B i TASCA1B), igualment enfocada a l'oralitat, en què els alumnes, en comptes de crear-lo, han d'apropiar-se del material poètic.

Descripció general

La proposta didàctica “Poesia dia a dia” consisteix a muntar un recital de poesia amb tot el grup classe a partir de poemes escrits i dits per ells mateixos, convertint-se en poetes i rapsodes, la primera opció, o bé reescrivint poemes ja existents, en la segona.

La proposta didàctica es divideix en dos blocs:

- **“Tasca 1: escriure poesia”**, on es tracta d'aproximar l'alumnat a la poesia a través d'unes activitats que els conviden a escoltar un poeta i parlar del seu art, a reflexionar sobre aquestes paraules personalment, a analitzar recursos propis de la poesia, fins que la tasca culmina en uns reptes literaris on l'alumnat escriurà els seus propis versos o en reescriurà d'existents i finalment escollirà 2 poemes que seran dits durant el recital.

- **“Tasca 2: dir poesia”**, on l’alumnat explorarà el vessant del “dir” des del cos, la imaginació, l’expressivitat de la veu, la comunicació amb el públic. La tasca és acabar de donar forma a tot el procés a través d’un recital on cadascú dirà els seus versos després d’haver-los viscut i haver-ne elaborat conjuntament la dramatúrgia i l’escenografia, tenint present el caràcter col·lectiu del ritual en cadascuna de les fases del projecte.

La proposta està pensada per a tot el grup classe, a moments dividint-se en subgrups i en parelles. Seria molt interessant que es pogués comptar amb 2 professors a l’aula i així dividir el grup classe en 2 i, al final de tot, representar el recital en conjunt.

Encàrrec als alumnes

- Fer les activitats i els reptes literaris de la tasca 1.
- D’aquests reptes, escollir-ne 2 poemes escrits per cada alumne.
- Explorar les maneres del “dir” d’aquests 2 poemes a partir de les activitats del bloc 2.
- Dividir l’alumnat en grups per organitzar el recital.
- Fer el recital davant de públic.

Gènere al qual pertany i interdisciplinarietat

Aquesta proposta és un híbrid entre llengua escrita i llengua oral. Probablement s’emmarca dins l’àrea de llengua catalana, o en un “treball per projectes” ja que el grau d’interdisciplinarietat és elevat: català, plàstica, música, filosofia, educació en valors.

Hi ha una transversalitat d’oralitat, entesa en totes les seves vessants: la comunicació d’emocions tant des de l’autoconeixement com del coneixement de l’altre, la comunicació davant d’un públic, la comunicació no verbal a través del cos, la comunicació d’idees en forma de debats, la presa de decisions en grup del projecte en comú.

2. La poesia i el llenguatge poètic

2.1. Presentació i objectius

De bon principi és important que ens familiaritzem amb la poesia i quina mena de llenguatge, tècniques i recursos fa servir.

Per tant, en aquest apartat ens proposem:

- Conèixer diferents possibilitats d'escriptura que ofereix la poesia
- Descobrir la veu creativa de cada persona: tothom en té i és totalment genuïna.
- Escriure i/o reescriure poemes i seleccionar-ne dos per al recital.

2.3. Observació i reflexió

Malgrat que en l'art no hi ha ni correcte ni incorrecte, no existeix l'error, és important compartir la recerca i creació personals i saber què comunica i què genera en els altres perquè al cap i a la fi hem escrit per això mateix, per expressar-nos. Quan reciteu o escriviu els vostres poemes, us proposem que feu crítica constructiva els uns als altres d'acord amb les taules que trobareu a la pàgina 52 i també a continuació perquè sapiguen els aspectes en els quals us heu de fixar per encarar la feina.

En parelles, cadascú mostrarà a l'altra persona els 2 poemes que ha escollit per recitar. Després d'escoltar el company, dialogueu conjuntament seguint la pauta de les preguntes següents:

- De què creus que parla el poema?
- Quines figures retòriques ha utilitzat?
- T'ha generat sensacions físiques? Si és que sí, quines? (ganes de plorar, de riure, pell de gallina, inquietud, misteri...)
- Entens totes les paraules que diu? Proposaries algun canvi de paraula perquè arribés més directe el poema, o per afavorir-ne la musicalitat, etc.?
- Hi ha algun vers que canviaries d'ordre? Per exemple, *perquè el poema generi més misteri al lector, el primer vers que situa el tema el posaria al final perquè fins a l'última paraula el lector no sàpiga ben bé a què ens referim. Així es dona espai a la imaginació del lector.*

2.4. Activitats

Ens presentem a través d'un acròstic

Un acròstic és una composició poètica on les lletres inicials de cada vers formen una paraula clau. És un joc de paraules, però també pot amagar un missatge secret dins del poema. Encara que en la majoria dels casos la paraula "oculta" es forma a través de les inicials de cada vers, també poden estar en una posició central (llavors l'acròstic es diu "mesòstic"), o ser les últimes lletres de cada vers ("teleòstic").

Fes un acròstic per presentar-te. Primer tria la paraula que s'amaga entre lletres. L'única premissa és que sigui una paraula que et defineixi (el teu nom o sobrenom, un paisatge, un concepte...). Després decideix on voldràs col·locar aquestes lletres claus en cada vers (al principi, al mig o al final). Escribeu i juga, llença't. Finalment repassa. Compartiu els acròstics fent un mural en una paret.

Exemples:

Perquè de la lluna penja un fil,
en nits de perill i ombra
podríem agafar-lo per fugir-ne, junts.

Pep Sanchis

JÚLIA

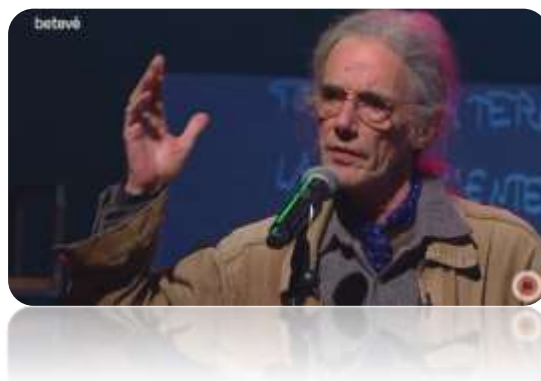
La jota és la jota de juny.
La u és la u d'Urània.
La ela és la ela de lila.
La i és la i d'imanta.
La a és la a d'aurora.
I no m'arrencareu d'aquesta base.

Joan Brossa

Què és la poesia?

- a) Mireu la [següent entrevista](#) que el programa “Àrtic” de betevé fa al poeta Enric Casasses:

- b) Comenteu les següents afirmacions que fa Enric Casasses. Imagineu-vos que hi ha una línia imaginària de punta a punta de la classe, i que en un extrem hi ha el cartell “a favor” i a l’altre extrem, “en contra”. A cada afirmació que digui la professora, us heu de col·locar en un extrem o altre de la línia segons el que creieu, i heu de comentar per què us heu posat en aquell lloc.

“El llenguatge és matèria i esperit alhora”.

Per comentar:

- Què és per a tu la paraula?
- Quan utilitzes les paraules? Per quins contextos?
- Què creus que vol dir amb “esperit”?
- T’has emocionat mai amb algun poema/escrit/cançó?

“Jo em dedico a escriure, a revisar, després m’ho torno a mirar, llavors canvio aquella coma, passes la llima...”.

Per comentar:

- Revises el que escrius?
- Creus que marca una diferència?

“A mi m’interessa el que hi ha a fora, veure el que hi ha. El tema no és conèixe’t a tu mateix sinó mirar. Tot surt de mi, però miro cap allà.”

Per comentar:

- Quins són els temes sobre els que has escrit últimament?
- Dona exemples d’aquest “fora” del que parla l’autor.
- Hi ha temes més importants que d’altres?

“Escrius el llibre enamorat. L’amor és una pujada d’adrenalina que et dona marge per anar fent coses.”

Per comentar:

- Has estat mai enamorat/da?
- Digues diferents noms de cançons que parlin de l’amor, i com el descriuen.

“El llibre primer era una llibreta. És una llibreta que cap dins la butxaca de l’americana i per tant la pots portar sempre a sobre.”

Per comentar:

- Tens una llibreta on escriguis, on facis dibuixos...?
- Tens un diari personal on escriguis pensaments, el que et passa...?
- T’agrada escriure?

“El poeta és un filòsof que es pot fer les grans preguntes. La poesia ajunta la filosofia amb el sentiment.”

Per comentar:

- Quines podrien ser “les grans preguntes”?
- Quines coses t’inquieten?
- Quan et sents així, has provat mai d’escriure? Què fas? (parlar amb els amics, passejar, quedar-te al sofà, posar música, dutxar-te...)?

- c) Per acabar, escolteu i analitzeu aquest poema de l’Enric Casasses titulat “La poesia”. En [aquest enllaç](#) també podreu escoltar com el mateix poeta diu els versos.

ENRIC CASASSES

La poesia

Poems ▾

photo © gazeta.de

* 09.03.1951, Barcelona, Spain
lives in: , Spain

La poesia

Sóc un miracle
de la natura
ningú m'atura
Sóc una bèstia
sóc la modèstia
Vinc amb els gossos
toco les plantes
sóc com d'abantes
Just arribada
ja estic prenyada
Jo sóc la forma
no passis ànsia
de la substància
No em cal cap mot
sé dir-ho tot

- d) En grups de 4, comenteu el significat de cada estrofa, relacionant-ho amb tot el que heu vist a l'entrevista i amb el que heu debatut durant l'activitat. Escriviu una frase que resumeixi el que vol dir cada estrofa.

Estrofa 1	<i>Sóc un miracle de la natura ningú m'atura</i>	Per exemple: la poesia és a tot arreu.
Estrofa 2	<i>Sóc una bèstia sóc la modèstia</i>	

Estrofa 3	<i>Vinc amb els gossos toco les plantes sóc com d'abantes</i>	
Estrofa 4	<i>Just arribada ja estic prenyada</i>	
Estrofa 5	<i>Jo sóc la forma no passis ànsia de la substància</i>	
Estrofa 6	<i>No em cal cap mot sé dir-ho tot</i>	

Orientacions didàctiques

L'entrevista al poeta Enric Casasses dura setze minuts. A fi d'adaptar l'activitat a cada grup classe, és convenient que el professorat es miri l'entrevista amb anterioritat i així decideixi si la reproduïx sencera davant de l'alumnat, o en selecciona alguns fragments.

Per tal de dur a terme el debat, "la línia imaginària", el professorat dinamitza l'activitat dient les afirmacions en veu alta i fent les preguntes de l'apartat "a comentar". Els alumnes s'han de posicionar en un punt concret de la línia en funció del grau d'acord amb l'afirmació, de si hi està a favor o en contra.

Es tracta d'una activitat que serveix al professorat per posar el "termòmetre" a la classe i detectar quin coneixement, inquietud, sensibilitat hi ha respecte a la poesia.

L'activitat c, amb l'anàlisi del poema *Poesia* de l'Enric Casasses, el mateix poeta de l'entrevista, té la intenció de tancar l'aproximació a l'univers de la poesia.

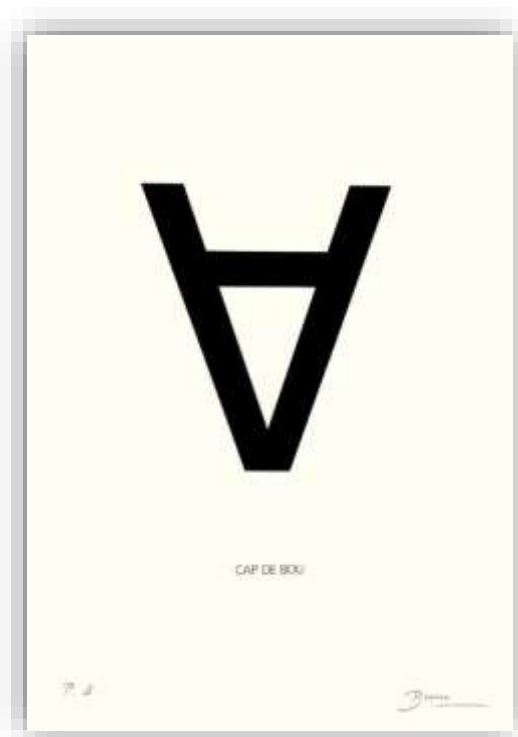
Són propostes d'activitats amb l'objectiu de generar interès entre l'alumnat per la poesia, fomentar l'esperit crític i, des d'un primer moment del procés, convidar a compartir en veu alta el que senten, el que pensen; escoltar l'altre i entre tots avançar cap a un terreny desconegut, que té moltes capes, on les matemàtiques no hi valen, on tot són grisos i les possibilitats són infinites i on cadascú haurà de prendre partit personal i col·lectiu.

L'operació poètica

Fins ara hem escoltat un poeta, hem analitzat un dels seus poemes que parla precisament de la poesia, hem posat en comú els nostres pensaments i intuïcions. Però per referir-nos a la poesia ens falta parlar d'una de les seves característiques indispensables a la qual, a partir d'ara, en podem dir "l'operació poètica".

L'operació poètica vol dir agafar un objecte amb significat i canviar-lo de context perquè, sense perdre el seu significat originari, n'afegeixi un altre. Aquest element tant pot ser un objecte, una part del cos, un animal, un núvol, un sentiment, etc. En realitat, el mateix fet de posar rima a unes paraules és posar aquelles paraules en un nou "lloc". És el que va fer Joan Maragall amb el llenguatge normal, el llenguatge que fem servir per anar a comprar el pa o parlar amb els amics, quan el va posar dins un nombre determinat de síl·labes i el va marcar amb un ritme concret, o el que va fer Jacint Verdaguer quan va agafar la seva llengua de la Plana de Vic i la va col·locar en unes síl·labes regulars i amb algunes rimes.

- a) Fixem-nos en el següent poema visual de Joan Brossa anomenat "Cap de bou" (1982):

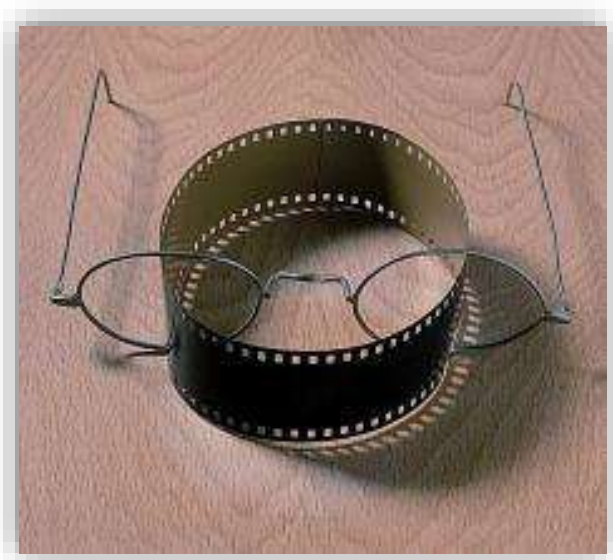
Joan Brossa dona la volta a la lletra A, de tal manera que es converteix en un cap de bou. El poeta genera un nou símbol a partir de la lletra, i així crea un joc de símbols que comunica a diferents nivells:

- La lletra A era molt present en la seva obra perquè la considerava la porta de l'abecedari, l'entrada a la literatura.
- El bou és un animal present a les religions més remotes com un símbol de vitalitat i treball.
- Si parlem de llenguatge, és curiós recular als orígens de la A, a l'alfabet fenici i abans als jeroglífics egipcis. Els egipcis tenien un ideograma, és a dir, una imatge que designa una paraula, i la imatge de la A corresponia a la paraula "vaca".

Per tant, el poeta, amb una acció aparentment simple –que no senzilla–, és a dir, la de girar una lletra carregada de significat, traient-la així del seu context habitual, que seria una frase escrita, hi dona un significat nou que s'afegeix a l'anterior. Brossa ens convida a unir diferents idees, tot expressant per exemple que el seu ofici el viu amb una actitud vital i constant.

b) Uniu cadascun dels poemes visuals de Joan Brossa amb el títol corresponent:

**dobles interior – mapa en un mirall – cinema – duel
l'hora – mutació – lunar – contes**

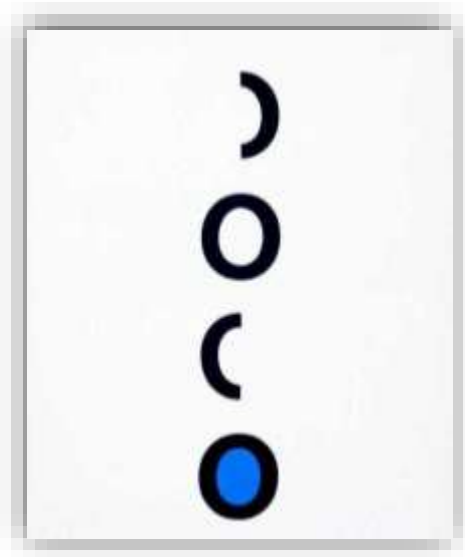
Títol:

Títol:

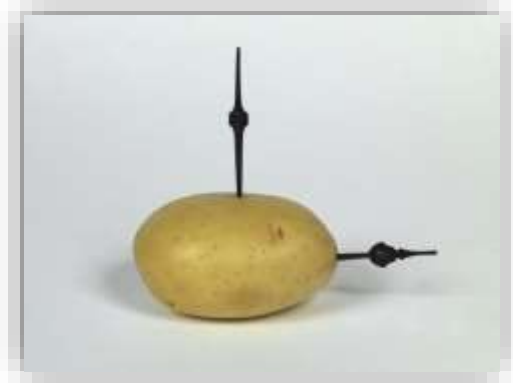
Títol:

Títol:

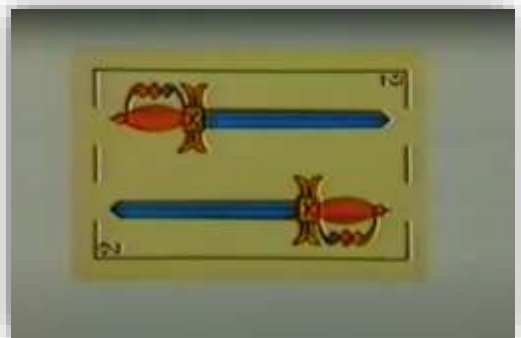
Títol:

Títol:

Títol:

Títol:

Orientacions didàctiques

Per acabar la presentació sobre *què és la poesia*, és indispensable destacar l'**operació poètica**. Aquí teniu l'enllaç al web de la [Fundació Joan Brossa](#) per descobrir el poeta.

Hi trobareu un seguit d'enllaços amb l'obra del poeta, la biografia, entrevistes, documentals, etc. També hi ha un apartat nomenat "Interactius" amb propostes per fer poemes en línia. Exemples: "realitzar poemes visuals a la manera de Joan Brossa", "construir una caricatura a mode de poema visual", "crear un poema visual amb números", etc.

Les figures retòriques

Les figures retòriques són recursos que enriqueixen el poema. A continuació trobareu una enumeració de recursos retòrics amb exemples. A la columna de la dreta, jugueu a escriure un vers o més d'un (segons convingui) experimentant amb cadascuna de les figures retòriques.

FIGURA RETÒRICA	EXEMPLE	CREACIÓ DE VERSOS
<p>Al·literació: repetició volguda d'uns mateixos sons al llarg d'uns versos.</p>	<p><i>A peu, i a poc a poc, anem pujant cap a carrers per on ara no hi passen</i> ...</p> <p><u>Comentari:</u> Sentim les passes. <u>Font:</u> "By natural piety" de Gabriel Ferrater.</p>	
<p>Anàfora: repetició d'una paraula o grup de paraules al començament d'alguns versos o estrofes per reforçar el sentit i donar simetria.</p>	<p><i>Ací em pariren i ací estic. I com que em passen certes coses, ací les cante, ací les dic.</i></p> <p><i>Ací em pariren, ací estic. Ací treballe i done besos. Ací agonitze i ací em ric.</i> ...</p> <p><u>Comentari:</u> Així el poeta deixa clar d'on ve. <u>Font:</u> "Ací em pariren" de Vicent Andrés Estellés.</p>	
<p>Paral·lelisme: repetició de la mateixa estructura sintàctica.</p>	<p><i>Una esperança desfeta, una recança infinita.</i> ...</p> <p><u>Comentari:</u> l'estructura repetida és article + nom + adjectiu. <u>Font:</u> "Corrandes d'exili" de Joan Oliver/Pere Quart.</p>	
<p>Antítesi: posar paraules amb d'altres de sentit contrari.</p>	<p><i>Conec la utilitat de la inutilitat i tinc la riquesa de no voler ser ric.</i> ...</p>	

FIGURA RETÒRICA	EXEMPLE	CREACIÓ DE VERSOS
	<p><u>Comentari:</u> el poeta juga amb el sentit oposat per crear un nou significat.</p> <p><u>Font:</u> “Epíleg” de Joan Brossa.</p>	
<p>Asíndeton: Quan s’eliminen les conjuncions (com la “i” per exemple).</p>	<p><i>Una dotzena d’ous blancs</i> <i>Un plat de pedra blanca</i> <i>Un pols de pebre blanc</i> ...</p> <p><u>Comentari:</u> No hi ha una “i” final, davant “un pols de pebre blanc”. Així queda més clar, sense floritures, que es tracta d’una instrucció.</p> <p><u>Font:</u> “Ous al plat” de Jordi Pope.</p>	
<p>Polisíndeton: repetició d’una conjunció per donar més força a l’expressió.</p>	<p><i>I el sol? el sol broska solet per la closca /</i> <i>I la llum? la llum arrosca les obertes</i> <i>comes de la nineta /</i> <i>I el patufet? el patufet nyosca amb la</i> <i>nineta /</i> <i>I la mosca? la mosca... plaf!</i> ...</p> <p><u>Comentari:</u> la “i” aporta una insistència que ens recorda a la mosca que vola.</p> <p><u>Font:</u> “La mosca trosca per la brunyida closca” de Jordi Pope.</p>	
<p>Comparació: quan es fa una relació de semblança (de forma, funció, mida, color) entre una cosa i una altra.</p>	<p><i>El meu amor com la finestra al mar</i> <i>el meu amor com a caiguda lliure</i> ...</p> <p><u>Comentari:</u> la comparació és fàcil de detectar amb la conjunció “com”.</p> <p><u>Font:</u> “Eulàlia II” d’Albert Mestres.</p>	
<p>Metàfora: comparació extrema on se suprimeixen els comparatius i s’identifica, totalment o parcialment, un concepte amb un altre.</p>	<p><i>No puc apagar aquest foc</i> <i>–aquesta rosa entre les mans.</i> ...</p> <p><u>Comentari:</u> el poeta, en lloc d’escriure “amor” (l’amor que sent), el canvia per “foc” i “rosa”.</p>	

FIGURA RETÒRICA	EXEMPLE	CREACIÓ DE VERSOS
	<u>Font:</u> “Dona” de Josep Palau i Fabre.	
Metonímia: quan es designa una cosa amb el nom d’una altra. La relació pot ser: continent a contingut (“van prendre unes copes”), lloc de procedència a cosa que d’allà procedeix (“un Priorat”)...	<p><i>Tenia Bach als dits i els ulls tan verds com l’oli fort de Sóller.</i></p> <p>...</p> <p><u>Comentari:</u> Així entenem que era músic, en lloc d’escriure directament “era músic”.</p> <p><u>Font:</u> poema dins de “Piercing”, d’Antonina Canyelles.</p>	
Sinestèsia: figura semblant a la metàfora que consisteix a associar dos elements que provenen de sentits diferents.	<p><i>però el cor els oblida. Sense enyor se’ns va morint la llum, que era color de mel, i ara és color d’olor de poma.</i></p> <p>...</p> <p><u>Comentari:</u> el poeta ha relacionat els sentits de la vista, olfacte i gust.</p> <p><u>Font:</u> “Cambra de la tardor” de Gabriel Ferrater.</p>	
Epítet: adjectiu que remarca una qualitat inherent a la cosa expressada pel nom.	<p><i>La claror clara de l’ombra dels plàtans, El ball que ballen les cortines als balcons</i></p> <p><u>Comentari:</u> “queda clar” que la claror és clara, però fixem-nos que el poeta hi afegeix un nou matís quan ens col·loca “l’ombra” al costat (la part clara de l’ombra).</p> <p><u>Font:</u> “Calor d’estiu a ciutat” d’Enric Casasses.</p>	
Hipèrbole: exageració.	<p><i>Dir-te adéu era això: veure com cremen boscos i ser jo tots els arbres.</i></p>	

FIGURA RETÒRICA	EXEMPLE	CREACIÓ DE VERSOS
	<p><u>Comentari:</u> és tan gran el dolor de l'adéu que podria ser una exageració. <u>Font:</u> "Comiat" de Mireia Calafell.</p>	
<p>Pregunta retòrica: pregunta que no espera resposta.</p>	<p><i>Nosaltres esperem. Cap on anem?</i></p> <p><u>Comentari:</u> qui ho sap? <u>Font:</u> "Vincles" de Joan Vinyoli.</p>	
<p>Personificació: atribució de característiques pròpies de les persones a qualsevol ésser no humà o inanimat.</p>	<p><i>El cor encara vol tornar a gronxar-se</i></p> <p><u>Comentari:</u> el cor és considerat com una persona amb capacitats motrius. <u>Font:</u> "Ara" de Clementina Arderiu.</p>	
<p>Hipèrbaton: alteració de l'ordre lògic de les paraules o de les frases.</p>	<p><i>Suau serà, però, l'ombra de la tarda,</i></p> <p><u>Comentari:</u> l'ordre lògic seria "l'ombra de la tarda serà suau". <u>Font:</u> "Cadascú ha de tenir", de Montserrat Abelló.</p>	
<p>Gradació: enumeració.</p>	<p><i>A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut dona, de classe baixa i nació oprimida.</i></p> <p><u>Comentari:</u> fa una llista dels dons que té i que la fan sentir bé amb qui és. <u>Font:</u> "Divisa" de Maria Mercè Marçal.</p>	
<p>Encavallament: trencament d'una oració quan el vers acaba i aquesta continua en el següent.</p>	<p><i>Esperem la destrall del boscatèr, sense por.</i></p> <p><u>Comentari:</u> en lloc de tenir tota la frase en el mateix vers, el vers queda tallat, que és el mateix que farà la destrall als arbres.</p>	

FIGURA RETÒRICA	EXEMPLE	CREACIÓ DE VERSOS
<p>Quiasme: escriure de manera encreuada els elements sintàctics de dos versos seguits.</p>	<p><u>Font:</u> “Branques” de Joan Vinyoli.</p> <p><i>Quina grua el meu estel, Quin estel la meva grua!</i></p> <p><u>Comentari:</u> amb aquest vaivé de les mateixes paraules, sembla que veiem l’estel volar.</p> <p><u>Font:</u> “Quina grua el meu estel” de Joan Salvat-Papasseit.</p> <p>...</p> <p><i>És tan fluix que és el més fort, És tan fort que no n’hi ha gens</i></p> <p><u>Comentari:</u> Es podria considerar quiasme, encara que el poeta ja hagi transformat el “tan fluix” en “no n’hi ha gens”.</p> <p><u>Font:</u> “Cançó” d’Enric Casasses.</p>	
<p>Ironia: dir el contrari del que semblen expressar les paraules.</p>	<p><i>Així, com t’ho he contat. L’únic, de real, ha estat un centaure amb ulleres de sol.</i></p> <p>...</p> <p><u>Comentari:</u> No existeix un centaure i menys amb ulleres de sol. Per tant, la veu del poema està dient que tot el que ha explicat és mentida.</p> <p><u>Font:</u> poema dins de “Piercing”, d’Antonina Canyelles.</p>	

A l’[annex 1](#) hi trobareu tots els poemes sencers.

Orientacions didàctiques

Les figures retòriques (només a l'opció A)

Cal que l'alumnat conegui i reconegui les figures retòriques per després escriure els seus propis versos. Creiem que és un aspecte on cal incidir. Per això mateix a l'activitat següent hem posat diferents cançons de música contemporània en llengua catalana, referents actuals de molts adolescents.

Recau en el criteri del professor decidir quines i quantes figures retòriques s'ensenyen a classe, depenent del grup classe i el curs.

Per anar aproximant-nos al "dir", seria recomanable que tant els exemples de la graella com els mateixos versos escrits per l'alumnat es compartissin en veu alta.

Si es detecta bloqueig a l'hora de crear els versos en la columna de la dreta, es pot optar que els escriguin per parelles.

Com a activitat complementària, el professorat pot proposar que analitzin les figures retòriques en un poema sencer dels inclosos en l'[annex 1](#).

Música i poesia

Sovint, la música i la poesia estan molt relacionades. De fet, molts poemes –gairebé tots– es podrien convertir en cançons si hi afegíssim una melodia. Per altra banda, és molt comú que les cançons utilitzin recursos poètics. Fem una prova: a continuació trobareu una llista de fragments de cançons, algunes de les quals segur que coneixeu, i heu de descobrir quina figura retòrica s’hi fa servir. Tingueu en compte que en alguns casos hi ha més d’una figura possible i que en poden aparèixer de repetides.

pregunta retòrica – paral·lelisme – comparació – metonímia
metàfora – hipèrbole – antítesi – personificació — hipèrbaton
gradació – ironia – anàfora – quiasme

1.	<i>Que jo sé que he nascut per ser milionària com si ploqués llençant els bitllets pels aires</i> "Milionària" de Rosalía	
2.	<i>Per sentir una mica d'alegria canta l'himne de la melangia.</i> "Himne de la melangia" de Joan Colomo	
3.	<i>Ets tan estranya però et conec tan bé no sé què tens.</i> <i>Fas tan bona olor ets la millor flor del balcó</i> "Ets la millor flor del balcó" de La iaia	
4.	<i>I és així, feliç i trist som com troncs baixant pel riu</i> "Com troncs baixant pel riu" de Pau Vallvé	
5.	<i>Jo x tu, tu x mi, jo x tu, tu x mi, jo x tu, tu pernil Nanana, nanana</i>	

	<p>“Hamaking” de The Tyets (homenatge a la Rosalía)</p> <p><i>Vaig i anem passant anem i vaig passant vaig i anem compartint sense cap novetat</i></p> <p>“A la vida” d’Ovidi Montllor. També cantada per Maria Arnal i Marcel Bagés.</p>	
6.	<p><i>No deixis que l’horror social, patriarcal t’anul·li, et xucli, t’enverini, et cremi, et faci mal</i></p> <p>“Dona llum” de Joina</p>	
7.	<p><i>Aquí assegut te passen inerts es dies, se t’envà sa força i s’alegria.</i></p> <p>“Més minuts que paraules” de Maria Jaume</p>	
8.	<p><i>Mirar Plats Bruts a l’estiu: què haurà sigut del David?</i></p> <p>“La dels Manel” de Lildami</p>	
9.	<p><i>M’he quedat penjant de l’hamaca, mentre em deies coses tan maques, que se m’ha fet de nit.</i></p> <p>“Hamaking” de The Tyets</p>	
10.	<p><i>La lluna es va banyant de sol, sense esperar la sort, sap que esperant s’adorm i va patint pel temps.</i></p> <p>“Sta guai” d’Oques Grasses</p>	
11.	<p><i>No ens agraden les vostres festes No ens agrada el vostre estil No ens agraden les vostres feines No ens agraden els plans que feu per l’estiu.</i></p>	

	<p>“Io Cumpateshu” de Manel i P.A.W.N. Gang</p>	
12.	<p><i>Si nego que et desitjo, si amagues que m’estimes.</i></p> <p>“El suïcidi i el cant” de Tarta Relena</p>	
13.	<p><i>És quan dormo que hi veig clar</i></p> <p>“Estimar-te com la terra” de Ginestà</p> <p>(en realitat és un homenatge a JV Foix)</p>	
14.	<p><i>Tinc a punt un Dropbox que es diu: "cançons que aviat ho petaran"</i></p> <p>“Amics, tiets i coneguts” de The Tyets</p>	

Pareu atenció a la música que escolteu cadascú! Sabríeu trobar-ne altres exemples?
Escriviu-ne dos.

3. Escriure i reescriure: els reptes literaris.

Arribat aquest punt, ens posem a escriure. Abans de trobar-nos de ple amb els reptes literaris, fem un **recordatori**:

Escriu i sigues creatiu!

- Escriu sense judici, sense por. Recorda: no hi ha ni “bé” ni “malament”.
- No t’amoinis per la rima. Si et surt, endavant! Però en aquest taller prioritza el fet de connectar amb el desig d’expressar-te.
- Juga amb les paraules, amb les figures retòriques. Sigues honest/a amb el que sents, veus, penses.
- Consulta el diccionari si tens dubtes, però la llengua és viva: si tens expressions que dius a la teva manera i en aquell vers creus que encaixen perquè és d’allò més sincer, escriu-les. Per exemple: *pringat, berberetxo*.
- No cal un número d’estrofes concret. I tampoc una llargària concreta del poema: hi ha poemes que diuen tot el que volen dir en 3 versos!
- Si et sents bloquejat, escolta música, tanca els ulls, fes el que et faci sentir tranquil. Després, agafa un full en blanc i escriu paraules que et vinguin soles. Aleshores, juga a construir versos a partir d’aquests mots.

Orientacions didàctiques

- Abans de la descripció i l'enumeració de cadascun dels reptes, en el dossier de l'alumnat hi ha unes recomanacions a tenir en compte a l'hora d'escriure. Alumnat i professorat han d'anar de la mà en aquest punt de partida. Escriure versos no és una tasca fàcil. Cal trencar amb rigideses, complexos, inseguretats i estigmes de l'estil "jo no sé escriure", "jo no tinc res a dir". Seria interessant que aquest recordatori es pengés a la classe, o que a cada sessió constés a la pissarra un punt diferent del recordatori.
- Els reptes estan concebuts de manera que l'alumnat els faci en horari lectiu. De la mateixa manera que l'operació poètica és agafar un objecte amb significat i canviar-lo de context per afegir-hi nous significats, us proposem que l'alumnat escrigui fora de la classe habitual. Per cada repte, podria ser un espai diferent (el pati, l'aula de gimnàs, la sala polivalent, el teatre, l'hort, el pati d'educació infantil i, si és possible anar més enllà, anar a un parc o carrer a prop del centre educatiu).
- Cada repte implica una sessió. Al final de la sessió, es recomana fer una lectura en veu alta dels versos. Es podrien agrupar en grups de 4, i així compartir els versos escrits en petit comitè. Si hi ha temps, persones voluntàries podrien dir el seu poema en veu alta.
- És important que el professorat estigui obert a resoldre dubtes i dificultats durant aquestes sessions. Que es vagi desplaçant entre l'alumnat i ajudi en qualsevol qüestió que sorgeixi.
- Es tracta d'acompanyar i evitar judicis de valor del tipus "bé"/"malament", "correcte"/"incorrecte", "que bonic". Allò important és despertar l'expressivitat de la persona i la seva capacitat de posar paraula i transformar el seu món interior. Es pot escriure sobre tot. Es poden utilitzar castellanismes. Es pot generar debat. No cal estar d'acord amb el poema: pot ser una bona manera d'obrir temes complexos a l'aula.
- Seria indicat compartir els poemes en l'espai virtual del grup classe, de manera que tothom, des de casa, pugui llegir els poemes dels altres.
- Cal establir un mètode, una "rutina", com la següent:
  - Escriure o reescriure el poema a l'aula o a l'espai que es triï.
  - Compartir-lo en grups de 4 a l'aula.

- A casa, cadascú poleix el poema i el penja a l'espai virtual.
- Començar les sessions amb la indicació d'un punt de les recomanacions inicials per tenir present a l'hora d'escriure, i dedicar 15 minuts a fer un retorn dels poemes. És a dir, que el professorat comenti versos dels escrits a la sessió anterior, i obrir torn de paraula entre l'alumnat per comentar versos dels altres que hagi llegit a través de l'espai virtual o a la sessió anterior en els petits grups. Aquest temps de compartir dubtes i dificultats es podria nomenar el moment de **l'àgora**, en referència a les places públiques de les ciutats gregues on la gent es trobava i feia les assemblees.
- La fase final és la de triar els dos poemes per al recital. La tria és feta per cada alumne. La selecció es veurà condicionada del feedback obtingut en les estones de l'àgora i dels petits grups de quatre al final de cada sessió. Forma part del fet artístic el de posar l'objecte en diàleg constant amb el receptor.
- La lectura en parelles d'aquests dos poemes seleccionats representa la darrera sessió d'aquesta primera tasca. Com que es tracta d'un moment delicat final, és convenient que el professorat agrupi els alumnes segons personalitats i nivells d'aprenentatge.
- El pas final és que cadascú a casa seva faci la revisió dels dos poemes i que els pengi tot seguit en una carpeta definitiva dels poemes del recital compartida per tot el grup classe.
- Els dos poemes finals signifiquen l'acabament de la primera fase del procés. Per part del professorat, cal un retorn, amb reforç positiu, dels dos poemes penjats a la carpeta definitiva, referint-se tant al poema com al procés d'aprenentatge i l'actitud assumits fins aleshores.

Repte literari 1

- a) Llegiu en veu alta “Tirallonga dels monosíl·labs”, un vers cadascú. Es tracta d’un poema de Pere Quart fet de monosíl·labs, és a dir, de paraules amb una síl·laba.

TIRALLONGA DELS MONOSÍLL·LABS

<i>DÉU</i>	<i>i un poc de pit</i>	<i>I un xic de ball.</i>	<i>Un xic de lli</i>
<i>I tu, què vols?</i>	<i>un xic de cor</i>	<i>I d’art. I d’or.</i>	<i>i un poc de cuir</i>
	<i>i poc de crit.</i>	<i>Un poc de peix.</i>	<i>i un poc de pell</i>
<i>JO</i>	<i>I un xic de llum</i>	<i>I un poc de greix.</i>	<i>i un xic de fil.</i>
<i>Doncs jo sols vull</i>	<i>i un xic de so:</i>	<i>I un xic de feix.</i>	<i>Un poc de lluc</i>
<i>—ei, si pot ser—:</i>	<i>un poc de llamp</i>	<i>I un poc de gruix.</i>	<i>i xic de suc.</i>
<i>Un poc de fam</i>	<i>i un xic de tro.</i>	<i>I un poc de carn</i>	<i>I un poc de porc.</i>
<i>i un xic de pa.</i>	<i>Un poc de goig</i>	<i>i un poc de sang;</i>	<i>I un xic de parc.</i>
<i>Un poc de fred</i>	<i>i un xic de bes</i>	<i>i un poc de pèl. I un poc</i>	<i>Un poc de gust</i>
<i>i un poc de foc.</i>	<i>i un poc de coit.</i>	<i>de fang</i>	<i>i un xic de rang.</i>
<i>Un xic de son</i>	<i>I un xic de gos.</i>	<i>i un xic de pols.</i>	<i>I a més del meu</i>
<i>i un poc de llit.</i>	<i>I un poc de gas.</i>	<i>Un xic de flam</i>	<i>un poc del seu</i>
<i>Un xic de set</i>	<i>Un poc del fort</i>	<i>i un poc de gel.</i>	<i>i un xic del llur.</i>
<i>i un poc de vi</i>	<i>i un poc del fluix.</i>	<i>Un poc de sant</i>	<i>Vull ser: ruc? clerc?</i>
<i>i un poc de llet.</i>	<i>I un poc de rom</i>	<i>i un xic de drac. Un xic</i>	<i>bell? lleig? dret? tort?</i>
<i>I un poc de pau.</i>	<i>i un poc de fum.</i>	<i>de risc</i>	<i>gras? prim? llest?</i>
<i>Un poc de pas,</i>	<i>Un poc de lloc.</i>	<i>i un poc de rè</i>	<i>llosc?</i>
<i>un poc de pes</i>	<i>I un poc de joc</i>	<i>—i un poc de rus.</i>	<i>nou? vell? ferm? flac?</i>
<i>i un poc de pis.</i>	<i>—tres reis, dos nous.</i>	<i>I un tros de camp</i>	<i>bla? dur? buit? ple?</i>
<i>I un xic de niu.</i>	<i>I un poc de groc</i>	<i>i un xic de fruit;</i>	<i>dolç? tosc? sec? moll?</i>
<i>Un xic de pic</i>	<i>i un xic de gris</i>	<i>un tros de clos</i>	<i>greu? lleu? curt? llarg?</i>
<i>i un poc de pac</i>	<i>i un xic de verd.</i>	<i>prop de la llar</i>	<i>fosc? clar? xaix? fi?</i>
<i>—o un xic de sou</i>	<i>I un xic de blau.</i>	<i>amb aus i flors.</i>	<i>Un poc de tot.</i>
<i>i un xic de xec.</i>	<i>Un poc de tren</i>	<i>I un poc de bosc</i>	<i>I a més, què vull?</i>
<i>I un poc de sol</i>	<i>i un poc de nau;</i>	<i>amb pins i brins.</i>	<i>Un xic de seny.</i>
<i>i un poc de sal.</i>	<i>i un xic de rem.</i>	<i>I un xic de font.</i>	<i>I un poc de temps.</i>
<i>I un poc de cel.</i>	<i>Un xic de vent.</i>	<i>I un xic de riu</i>	<i>I un xic de món.</i>
<i>Un xic de bé</i>	<i>I un poc de neu.</i>	<i>i un poc de rec</i>	<i>I un poc de sort.</i>
<i>i un xic de mal.</i>	<i>I un poc de rou.</i>	<i>i un poc de pont.</i>	<i>I un poc de mort.</i>
<i>Un poc de mel</i>	<i>I un poc de veu</i>	<i>I un poc de gorg.</i>	<i>I un poc de Vós.</i>
<i>i un poc de fel.</i>	<i>—i un poc de vot.</i>	<i>I un poc de mar</i>	<i>Ei, si pot ser.</i>
<i>I un poc de nit</i>	<i>I un poc de cant.</i>	<i>i un xic de port.</i>	
<i>i un xic de por,</i>	<i>I un xic de vers.</i>	<i>I un poc de llor.</i>	

- b)** Repartiu-vos el poema i feu una lectura coral del vostre fragment. Fixeu-vos en el que demana i assageu el to, el ritme, l'entonació fins que trobeu que expresseu el que diu el poema.
- c)** Trieu cadascú el fragment que més us agradi. Canvieu-ne 10 monosíl·labs per altres que expressin el que us agradaria dir. Què ha canviat? Si hi poséssiu música, amb quina l'acompanyaríeu?
- d)** Individualment, feu una pluja d'idees amb mots monosil·làbics que us vinguin al cap, que representin coses, idees... el que vulgueu dir /, que desitgeu o no. També podeu seleccionar-ne alguns dels que surtin en el poema que s'adiguin amb el que voleu. Ara escriviu un poema amb aquests mots!
- e)** Us heu fixat que per expressar els seus desitjos –i en té molts!– el poeta utilitza alguns quantitius com ara *un xic*, *un poc*, que expressen unes quantitats molt moderades. Decidiu quins quantitius (sempre monosil·làbics!) fareu servir per manifestar els vostres desitjos. Per exemple: *un tou*, *un munt*, *un bé*, *un tip*, *un fart*, *un pic*, *un gram*, etc.
- f)** Finalment, compartiu en veu alta els vostres canvis, els vostres versos.

Repte literari 2

- a) Coneixeu aquest poema de Maria Callís? En [aquest enllaç](#) podreu escoltar com el recita.

Cançó dels dies de cada dia

demà i la primavera	demà farem conversa
demà tres oceans	beguts de cinc a set
demà mar i muntanya	demà serem persones
demà l'hivern sencer	demà de cinc a set
vindrà i farà pujada	demà seràs memòria
vindrà i tu no hi seràs	demà seràs ahir
seré un grapat de lletres	i entre les meves fotos
que no saps pronunciar	un record que no hi é
vindrà amb l'abecedari	passejo per la vora
i passaràs de llarg	del teu retrat lleuger
seré un ramat de cabres	demà escampem la boira
pujant pel camí ral	demà noi re de re
demà portes tancades	demà serà l'albada
demà i els llençols bruts	tu i jo de cos present
vindrà amb l'ombra molt llarga	i a la cantonada
vindrà i no hi seràs tu	no hi ha cap bar obert
demà me'n vaig de casa	demà seràs la jungla
demà l'avern encès	i jo un ullal ardent
demà seré trenc d'alba	demà tu fet de branques
em giro i ja no hi ets	i el meu cor fet de dents
demà la bèstia rara	demà ni amors ni odis
i jo de cos present	demà tu ja no hi ets
demà muts i a la gàbia	i a la cantonada
demà noi re de re	escombren els carrers

- b) Responen a les qüestions següents:

- Observeu que aquest poema està construït fent ús d'una figura retòrica coneguda. Sabríeu dir quina és?
- En quin temps se situa el poema? Quines marques gramaticals us ho indiquen?

- Noteu que hi apareix un JO poètic, un TU i un NOSALTRES. Quines persones apareixeran en el poema que creareu cadascú de vosaltres?
  - En el poema apareixen dos tipus d'espais: un espai íntim (a vegades compartit) i un espai extern als personatges poètics. Quina relació tenen els protagonistes amb aquests espais?
- c) En aquest repte us proposem escriure el vostre poema inspirant-vos en el poema de la Maria Callís. Com? Teniu diverses opcions:
- Escriviu un poema a partir d'un o dos versos del poema de Maria Callís. Trieu-los bé.
  - Trieu els versos que vulgueu i ordeneu-los a la vostra manera, per tal de crear un nou poema, un nou sentit.
  - Què us sembla utilitzar aquesta plantilla, extreta del mateix poema, i completar-la per construir un poema nou? Si us sobra alguna peça o la voleu moure de lloc, no hi fa res!

demà i
demà tres
demà mar i muntanya
demà
vindré i
vindré i
seré
que
vindré amb
i (tu)
seré un/a
pujant pel camí ral
demà
demà
vindré
vindré i
(...)
demà farem
..... (...)

demà serem
demà
demà
demà
i entre (...)
demà (nosaltres)
demà noi re de re
demà serà
tu i jo
i a la (cantonada/...)
no hi ha cap
demà seràs
i jo un
demà tu
i el meu cor
demà
demà tu
i a la (cantonada)
.....

- d) També podeu canviar els adverbis *ahir* en comptes de *demà*, les persones... Decidiu qui són els personatges, el temps i els espais poètics i ENDAVANT!

Repte literari 3

Escolteu una conversa d'un familiar, a casa, o entre els amics. Agafeu-ne una frase que no us hagi deixat indiferents, i a partir d'aquí escriviu-ne un poema. Abans us pot ajudar el fet de respondre algunes preguntes, com ara:

Qui parla?	
Què diu? Quin fragment/frase us ha cridat l'atenció?	
A qui l'adreça?	
Què li respon? Per què?	
Un dels dos interlocutors (A) fa una proposta a l'altre (B).	
B l'accepta/ la rebutja. Per què? O bé fa una altra proposta.	
A explica un secret	
B afegeix un fet sorprenent	
A s'enfada	
B intenta canviar de tema	
A es resisteix i manté el tema i l'enuig	
B mostra una actitud conciliadora	
Com continua?	
Com acaba la conversa?	
...	

Quan tingueu el poema-conversa acabat, llegiu-lo i representeu-lo. Tingueu cura de la dicció, l'entonació, l'expressivitat, etc.

Repte literari 4

Agafeu una imatge que t'hagi cridat l'atenció. Deixeu-vos guiar per la intuïció. Pot ser la fotografia d'un àlbum familiar, una pintura, una imatge trobada per atzar en un diari o penjada al carrer. Escriviu cadascú un poema a partir d'aquesta imatge.

Feu-vos preguntes.

- Què hi veieu en aquesta imatge?
- On és? Com és l'ambient?
- Quina olor se sent? Hi ha algun soroll?
- Qui és el personatge? Com es diu?
- Què fa? Per què?
- Què vol aconseguir? Per què? Per a qui?

Com escriure un poema a partir d'una fotografia?

- Pren-te un temps per mirar-t'ho amb calma.
- Una fotografia, potser anodina, pot esdevenir una gran font d'inspiració.
- Enfonsa't en la fotografia i deixa que la fotografia envaeixi els teus sentits.. Notes alguna olor? Quins sorolls et sembla que s'hi senten? Quina sensació de calor o fred tens? Quins colors predominen?
- Quina sensació/sentiment et transmeten? Alegria, entusiasme, tristesa, melangia...
- Anota les paraules que t'hagin vingut al cap i ...
- Comença a escriure, continua escrivint ...
- Dona forma al poema, inclou alguna comparació, metàfora, hipèrbole o al·literació.
- Treballa et ritme, la rima i vés revisant fins que sentis que allò que escrivs t'agrada i comunica el que vols.

Repte literari 5

Escriviu un poema a partir de **l'escriptura automàtica** tot seguint aquestes indicacions:

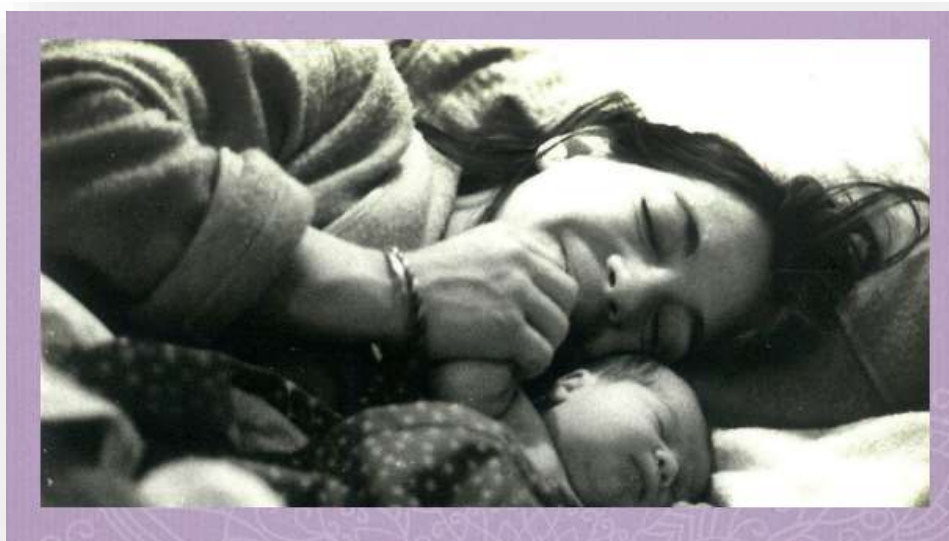
- En un full en blanc, escriviu a raig. “Escriure a raig” vol dir:
  - Escriure sense parar.
  - Escriure sense jutjar la paraula que et surt de la mà.
  - No tenir cap idea preconcebuda del que escriureu.
  - Deixar d’escriure quan sentiu que ja ha parat la font de rajar.
- Escriviu mentre soni una música electrònica o qualsevol altra música sense lletra per no condicionar-vos a l’hora d’escriure.
- Torneu a posar la música i balleu amb els ulls tancats. Seieu, i torneu a escriure a raig quines imatges us han vingut al cos.
- Rellegiu els dos escrits.
- Subratlleu les paraules, les frases, els fragments que us cridin l’atenció i que creieu que podeu traslladar al poema.
- Escriviu un poema a partir d’aquesta selecció estructurant-ho amb versos i estrofes. O potser considereu més oportú deixar la forma tal qual escrita, frase rere frase, perquè ja és un poema.

Repte literari 6

A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut dona,
de classe baixa i nació oprimida.

I el tèrbol atzur de ser tres voltes rebel.

- a) En aquest poema, *Divisa*, Maria Mercè Marçal es presenta al món, i es defineix a partir de 3 condicions que ella considera dons. En aquest lema (divisa), ens dona molta informació sobre ella mateixa i la seva posició davant el món. Com us definiríeu cadascú de vosaltres? Amb quins dons, trets o característiques us identifiqueu? Quina és l'actitud que us defineix, a cadascun? Individualment, trieu una fotografia i acompanyeu els vostres versos inspirats en la poeta.

A l'_____ agraeixo tres dons: haver nascut _____,
_____ i _____. I _____ de ser
tres voltes _____.

- b) Tot seguit, feu una cerca a internet i escolteu el poema *El meu amor sense casa* de Maria Mercè Marçal en la veu de l'autora.
- c) Ara llegiu-lo atentament i fixeu-vos-hi. Està construït a partir de l'acumulació i la repetició com si fos una bola de neu. Us atreviu a dialogar amb aquest poema? Per exemple, per quina paraula podríeu canviar "amor"? Què hi ha de vosaltres mateixos que no tingui un caliu, uns fonaments fermes, unes parets? O potser voleu canviar la paraula "casa", i que sigui "el meu amor sense carta"?

El meu amor sense casa

El meu amor sense casa.

L'ombra del meu amor sense casa.

La bala que travessa l'ombra del meu amor sense casa.

El vent que arrenca les fulles que cobreixen la bala que travessa l'ombra del meu amor sense casa.

Els meus ulls que arrenen en el vent que arrenca les fulles que cobreixen la bala que travessa l'ombra del meu amor sense casa.

El meu amor que s'emmiralla en els ulls que arrenen en el vent que arrenca les fulles que cobreixen la bala que travessa l'ombra del meu amor sense casa.

Per fer-ne una nova versió, primer cal que identifiqueu com es crea aquesta bola de neu: de quines estructures sintàctiques es tracta? Després, identifiqueu els noms i sintagmes nominals, i proveu de canviar-los per altres noms i sintagmes nominals que aportin un nou significat al poema segons el que vulgueu expressar. Us pot ajudar triar dos camps semàntics ben diferents, i anar fent les substitucions dels noms i sintagmes nominals.

Ja veureu com creix i es transforma el poema!

Repte literari 7

Ara pararem atenció a la rima.

Rima consonant: a partir de la darrera vocal tònica, coincideixen tots els sons (tant de les consonants com de les vocals).

Exemple 1: “Mare terra”, de Joan Brossa

*Amb faixes verdes cosiré miralls
i em sortirà un colom viu de la canya.
Ve l'alba amb tot el foc dels seus cavalls!*

Exemple 2: “Sèptima 26”, d'Oriol Sauleda

*Un enlloc és casa nostra;
campo base, fer un amic.
Caic amunt p'rò no hi ha sostre
i dansant em sento ric.
La muntanya és una mostra
de com parlen els antics.
Guarda gana, que hi ha postres.*

Rima assonant: a partir de la darrera vocal tònica, coincideixen només els sons de les vocals.

Exemple 1: “Poemes intestins”, d'Albert Mestres

*i beure'n l'aigua tan clara
com el meu somni llunyà*

Exemple 2: “Amb gavardina grisa”, de Joan Vinyoli

*Estic ple de muntanyes
de boscos negres de silenci mort.
Fa un fred humit i la remor s'apaga
sobre els grans tous flairosos de fullaca
mullada, que es podreix.*

Agafeu aquests poemes i canvieu les paraules que rimen per altres paraules que mantinguin la rima. Per exemple: *Estic ple de musaranyes* (en lloc de “muntanyes”). A l'hora de reescriure el nou poema, podeu canviar altres paraules més enllà de les que tenen rima si creieu que així el poema té més sentit i s'adiu al que voleu dir.

Si teniu dificultats per trobar paraules que rimen, feu una cerca al [Diccionari de l'Institut d'estudis Catalans en línia](#) (DIEC 2) “acabada per”. Observeu la captura de pantalla d'un exemple de cerca:

Repte literari 8

- a) En aquest repte trobareu un exemple de poesia recitada i poesia improvisada. Coneixeu l'Oriol Sauleda? Llegiu-ne aquest breu apunt biogràfic.

Oriol Sauleda Regada (Sant Pol de Mar, 1993) és poeta i un dels pioners en la poesia improvisada en català. Ha recorregut escenaris, espais i places de tota mena, i ha deixat estabornit el públic amb una extraordinària capacitat de creació en directe, amb una “paraula viva” que és com un doll indeturable. Després de transcriure diferents

improvisacions i publicar-les a *El Paller* (Viena, Premi de Poesia Martí Dot 2017), ara fa un nou pas amb *Llumeneres* (Documents Documenta, 2021), un poemari de 144 sèptimes i versos heptasíl·labs.

- b) A continuació teniu alguns poemes del poemari *Llumeneres*. Llegiu-los amb atenció.

32.
Altaveus com un monòlit
i de sobte he fet un clic
-¿quin sentit té anar de bòlit?
No s'entén res del que dic,
no hi ha dogmes, res és sòlid.
Reconnecto amb el meu freak
quan del ritme soc acòlit.

44.
Fent la festa faig neteja
i m'espolso els xucladors
-tot allò que em xipolleja-
mariner de les marors:
el recel, la por, l'enveja.
És normal que acabi amb plors
com un nen quan es bateja.

66.

El meu cor és un tambor,
respirar ho fan els savis.
Cap regal no em pot fer por.
Tinc presents els meus quatre avis
-ells em canten la cançó-,
aguilots volen atàvics
i els budells em fan remor.

82.

Tan senzill com es complica,
el camí que surt tot sol...
Sempre hi ha algú que s'hi fica
i t'acusa i tu, cargol,
et retreus de mica en mica.
No hi ha més gran desconsol
que el nyeu-nyeu del qui critica.

142.

Som al mig de la tempesta,
passem junts el desconsol.
Ara tot ens rima amb festa
i, després, ve l'estar sol
cara a cara a grimpar cresta
i assolir no tenir rol
com una ànima feresta.

c) Sabríeu dir a quina de les sèptimes podria correspondre la idea següent?

La festa és salut, com una dutxa sanitària per a l'esperit.

d) Us animeu a resumir en una frase breu el contingut de cadascuna d'aquestes sèptimes?

Model de resposta

- La festa és salut, com una dutxa sanitària per a l'esperit. (44)
- El poeta es deixa portar per la música i la inspiració del moment sense perdre de vista la tradició. (66)
- Gaudim la festa junts i després ve la soledat. (142)
- La música m'envaeix i seguint el ritme em trobo a mi mateix. (32)
- De vegades escoltem massa els altres i ens aturem atordits. (82)

Repte literari 9. Transformar poemes.

Trieu un d'aquests dos poemes i feu-ne un poema nou a partir d'alguna de les propostes de transformació suggerides o d'altres que se us acudeixin.

Poema XXI

Caurà la neu com el caos
i l'equilibri al reposar-se
damunt totes les branques i els glaciers,
damunt de ma padrina dormint al ras,
de la pietà i els ansiolítics.
S'acumularà impossible
sobre la ganiveta escurant dents,
sobre l'herba fina i les falgueres,
sobre el pes d'un cos falcant un tronc,
sobre el fred
i els dits escrostonats de tant de fred.
Serà llavors, potser,
quan demanarem als nens
que tornin a aixecar per les orelles
un cap de porc sangonós
i els farem fotografies
una mica perquè ens faran riure
les seves cares de fàstic
i una mica més per tenir un record
del primer dia que els vam ensenyar a
sostenir la mort.

Nibrós, Laia Carbonell

Què caurà?
Quan? On?
A qui afectarà?

On s'acumularà?
A qui afectarà?

Què passarà
llavors?
A qui afectarà? Per
què? Què haurem
apès?

Llegiu el poema Nibrós i responeu les qüestions següents:

- En aquest poema es descriu una escena tradicional d'hivern encara freqüent en l'ambient rural. A quina festa o tradició es refereix? Què us ho fa pensar?
- Com se situa el jo poètic en relació als fets que descriu? Se'n sent part o s'ho mira des de la distància?

- c) En el poema es mostren alguns contrastos significatius que contribueixen a dibuixar una escena ben expressionista. Sabríeu dir quins?
- d) L'últim vers fa referència a la primera experiència de "sostenir la mort", que pot tenir un sentit literal i un de figurat. Comenteu-los tots dos amb els companys.

Orientacions didàctiques

La resposta a la pregunta c seria el contrast neu-sang / riure-sostenir la mort.

En aquest poema es descriu una escena tradicional d'hivern al voltant de la matança del porc però vista des d'una mirada llunyana, amb una percepció dels fets entre distant, còmica i solemne. La festa de pagès que serveix per proveir el rebost de viandes per tot l'any queda elidida entre la presència de la neu i l'impacte del cap de porc sangonós. Es podria preguntar a l'alumnat si cap d'ells ha vist alguna vegada una matança de porc per comentar-ho a l'aula.

El poema següent pertany a l'obra *Tictàlic*, de la poeta Alba Vinyes, que ens presenta el seu poemari en [aquest vídeo](#).

totes les cares de la por
a les cares de la gent
a les mans a les boques
a les cares de certesa
de la gent
tota la por tota l'estona
escampant-se
observant-me
des de les cares de la gent
tan segura i tan ferma
que els hi vessa aquesta por
pels racons pels camals
imposant-se

i tothom veu les cares
de la por a les cares
de la gent
observant
imposant-se
qüestionant

NO TENS POR TU?
N'ESTÀS SEGUR?
I DE QUÈ NO TENS POR?
DE QUÈ? NO TENS POR?

Tictàlic, Alba Vinyes

NO TENS POR TU?
N'ESTÀS SEGURA?
I DE QUÈ NO TENS POR?
DE QUÈ? NO TENS POR?

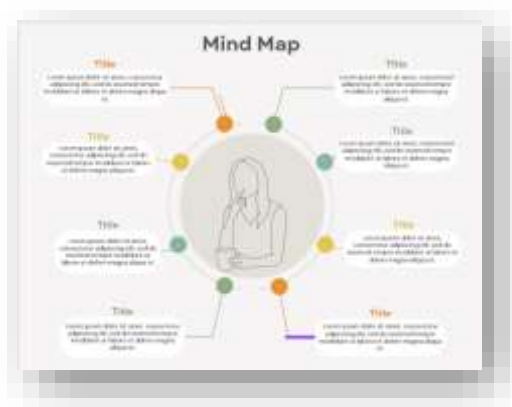
La por és una emoció que apareix com a resposta adaptativa en gairebé tots els animals, i també en els éssers humans, que impulsa a fugir del perill i a preservar la vida. Els humans, a més de sentir els riscos que es presenten en el nostre entorn, també podem imaginar-los i per tant sentir por, molta por. En aquests versos, la poeta ens planteja el tema de la por i interpel·la al lector sobre les seves pors, que gairebé dona per segures.

- A quina/es por/s us sembla que es refereix? Vosaltres teniu por? De què?
- En el poema sembla que es refereix a una por col·lectiva, unànime, compartida per tots. Hi ha pors col·lectives? Tothom tenim les mateixes pors?

En aquest repte us proposem diferents maneres de transformar els poemes per tal que, ajudats de l'estructura i el mestratge del poema, construïu un poema nou.

- a) Quin altre sentiment/emoció teniu present? Podríem pensar, per exemple, en “totes les cares de l'alegria”, “de la tristesa”, “de la fam” o “de la victòria”?

Individualment, trieu un tema/sentiment/emoció i fes un **mapa mental** amb paraules clau relacionades amb aquest tema i empreu-les en la nova composició poètica.

- b) Identifiqueu els verbs dins d'aquest poema i canvieu-ne el temps verbal o bé la persona gramatical, incloses les paraules que també en quedin afectades en aquesta tria. Per exemple:

NO TENS POR TU?   ->   **NO TENIM POR NOSALTRES?**
N'ESTÀS SEGURA?   **N'ESTAN SEGURES?**

També podeu escurçar el poema i triar els versos que més us interessin a cadascú per transformar-lo en un de nou.

Fase final: selecció de 2 poemes per al recital

- ✓ **Selecció de 2 poemes:** De tot el material escrit, cadascú ha de triar 2 poemes que hagi escrit que li vingui de gust compartir en veu alta el dia del recital.

No us hi capfiqueu. Aquestes tries solen ser molt intuïtives. No saps ben bé per què, però han de ser aquests 2. Trieu per gust, per desig, per necessitat de dir davant dels altres.

- ✓ **Lectura en parelles:** Per acabar de decidir-nos, farem una primera prova de com ens sentim compartint aquests versos de manera més íntima. En parelles, cadascú mostrarà a l'altra persona els 2 poemes escollits. Després d'escoltar el vostre company, intenteu respondre les preguntes següents i dialogueu conjuntament:

- De què creus que parla el poema del teu company?
- Quines figures retòriques ha utilitzat?
- T'ha generat sensacions físiques? Si és que sí, quines? (ganes de plorar, de riure, pell de gallina, inquietud, misteri...)
- Entens totes les paraules que diu? Proposaries algun canvi de paraula perquè el poema arribés més directe, o per afavorir-ne la musicalitat, etc.?
- Hi ha algun vers que canviaries d'ordre? Per exemple, perquè el poema generi més misteri al lector, el primer vers que situa el tema el posaria al final perquè fins a l'última paraula el lector no sàpiga ben bé a què ens referim. Així es dona espai a la imaginació del lector.

- ✓ **Revisió dels poemes i selecció final:** Després del retorn ("feedback") amb la parella, canvieu el que creieu necessari dels 2 poemes i imprimeu-los de nou. Ja estarem a punt per posar-nos amb el "dir".

4. Tasca 1: dir poesia

4.1. Presentació i objectius de la tasca

Aquesta tasca consisteix en la part de “dir” els nostres propis poemes i en la realització del recital.

Primer farem activitats per aprendre recursos que ens serviran per dir en veu alta, i després muntarem el recital que farem conjuntament.

- Conèixer recursos de com dir poesia en veu alta.
- Conèixer tècniques vocals i expressives de l’oralitat.
- Preparar-nos per dur a terme un recital.

4.2. Observació i reflexió

Després del recital on participareu tota la classe, fareu una autoavaluació que trobareu a 7.6, i després una posada en comú general on compartireu alguns d’aquests “dits”/valoracions.

Tot i que aquesta taula la tornareu a trobar al final d’aquest dossier, és important que la conegueu d’entrada per saber els aspectes en els quals us heu de fixar per encarar la tasca del recital.

Malgrat tot, encara que sigui un tòpic, allò més important és gaudir en un escenari. Perquè si t’ho passes bé, el públic s’ho passa bé. Tot el que passa en un escenari es transmet, encara que no vulguem. Si gaudim del recital, tant des de l’escenari com des de la cadira com a espectadors, tindrem ganes de dir i compartir el que expressen els poemes i aquest és l’objectiu principal: que ens passin coses i no siguem de pedra.

Després del recital, individualment feu l’autoavaluació de la mà:

<p>Dit polze</p> 	<p>Escriu un aspecte que dius “està bé, ok”:</p>
<p>Dit índex</p> 	<p>Escriu un aspecte que assenyaales, que vols destacar:</p>

<p>Dit del mig</p> 	<p>Escriu un aspecte que tires per la borda:</p>
<p>Dit anular</p> 	<p>Escriu un aspecte on et compromets a continuar:</p>
<p>Dit petit</p> 	<p>Escriu un petit detall que t'emportes:</p>
<p>Si féssim un segon recital, quines eines m'emporto?</p>	
<p>Si féssim un segon recital, a què voldria dedicar més atenció per tal de millorar?</p>	

- Tingueu en compte aspectes com: l'expressió del cos, la fluïdesa de la lectura, l'articulació de les paraules, la respiració, l'entonació dels versos, les pauses, l'expressió de la veu, el volum de la veu, la velocitat.

Orientacions didàctiques per a la tasca 2: dir poesia

Les activitats d'aquest bloc generalment són exercicis que requereixen d'una aula sense taules ni cadires, que permeti el moviment de l'alumnat i l'exploració del cos i la veu a l'hora de dir els versos.

Els exercicis estan descrits en el dossier de l'alumnat perquè els tinguin a mà com una "obra de referència" per properes ocasions, si s'escau. Excepte l'activitat d'escoltar poetes (pàgines 47 i 48 del dossier), la resta d'activitats inclouen exercicis que es poden combinar i adaptar al ritme del grup classe per part del professorat. Es recomana dur a terme aquesta activitat en primer lloc perquè és una manera de convidar l'alumnat a veure poetes actuals en acció, tal com ells i elles faran en el seu dia durant el recital en el centre educatiu.

És important, cada vegada que es comenci l'activitat, fer algun dels exercicis d'escalfament que es proposen a l'apartat 5.5. Serveixen per posar el cos i la veu a to i per predisposar a l'activitat, però sobretot per crear coralitat. També és recomanable fer la primera dinàmica, "avui em sento com", tant al principi com al final de la sessió per veure què ha canviat i així valorar el procés per sobre del resultat.

Els exercicis descrits a l'activitat "Exploració dels poemes. Part 1" posen el focus en la forma, en l'estructuració dels versos, mentre que els que es plantegen a la "Part 2" 5.3 conviden a l'exploració del contingut i la intenció.

Per tal d'estructurar una sessió pràctica com les que aquest bloc implica, proposem al professorat la següent escaleta:

1. "Avui em sento com" com a començament de la sessió.
2. Fer un exercici per escalfar el cos. De la llista d'exercicis transversals d'escalfament en formen part: "el ninot", "massatges per parelles", "estiraments del cos en cercle", "el mirall".
3. Fer un exercici per escalfar la respiració. De la llista d'exercicis transversals d'escalfament en formen part: "respirem".
4. Fer un exercici per escalfar la veu. De la llista d'exercicis transversals d'escalfament en formen part: "sacseig", "badallem", "fem erres".
5. Els exercicis "amb el cor a la mà, dic" i "tinc una cosa molt important a dir" poden servir per quan el treball estigui en etapa avançada. Es poden fer directament després de fer 1 exercici de cos i un de veu.
6. Fer un exercici de l'apartat "Exploració dels poemes. Part 1", on cada alumne explora autònomament, ja sigui individualment o per parelles, segons convingui. El professorat presenta els exercicis i és present a l'aula, en tot moment a l'aguait dels bloquejos i dubtes que puguin sorgir.
7. Fer un exercici de l'apartat següent (ídem).
8. Com a grup classe, crear l'espai de recital (públic i escenari) i que s'obri l'oportunitat de compartir els versos segons el que hagin explorat en aquella sessió. Es recomana que s'estableixi un ordre de les persones que sortiran a actuar de manera que quan acabi una persona ja entri a l'escenari la següent persona a continuació. Així es genera un flux de moviment creatiu i es percep el recital com un acte col·lectiu. Un cop acaba la ronda, és convenient que es faci el pertinent retorn per part del professorat al mateix temps que s'obre el torn de paraula a l'alumnat.
9. "Avui em sento com" com a tancament de la sessió.

4.3. Activitats

Escoltar poetes

Aquí tenim diferents poetes recitant. Escoltem-los, observem-los, i contesteu les següents preguntes per parelles:

a) [Enric Casasses al Festival Ras](#). Mireu el vídeo fins al minut 0:20.

- Creieu que la gesticulació del braç ajuda a la comprensió del poema?
- L'entonació i les pauses que fa el poeta ajuden a la comprensió del poema pel públic. Aquí teniu transcrit el que diu. Poseu una barra (/) on faci pausa.

Quan surten a pasturar i quan tornen al clos les cabres compten el pastor i després abans d'adormir-se comparen els resultats discuteixen l'u.

- On heu marcat les pauses, probablement és el final de vers. Reescriuiu el text col·locant-lo en versos.
- Ara proveu de dir aquest poema posant més intensitat i força a la veu a l'última paraula de cada vers. Per fer-ho, poseu-vos dempeus, dieu el poema i quan arribi la paraula de final de vers, feu un salt. Així el cos recordarà que és aquella paraula on hi va la màxima força expressiva.
- Dit això: quina és la paraula que el poeta diu amb més intensitat de tot el poema?

- b) [Núria Martínez-Vernis a la Poetada 2020 al Priorat \(I\)](#). Mireu el vídeo del minut 0:26 al minut 1:03.

- Per què creieu que no articula correctament, a propòsit, “habitants per kilòmetre quadrat” quan es refereix a la població del Priorat, després de dir la de Barcelona?
- Com diu “quadrat” al referir-se a la població de Margalef? Quina intenció té la poeta en dir-ho així?

- c) [Núria Martínez-Vernis a la Poetada 2020 al Priorat \(II\)](#). A continuació mireu des del minut 2:22 al minut 2:52.

- La poeta contrasta l’església de Sant Pere de Povoleda amb la figura de Sant Pere de la façana. Què fa amb la veu per presentar un i altre? Com es mou per l’espai?

Exploració dels poemes. Part 1

Agafeu els vostres poemes i...

- Subratlleu l'última paraula de cada vers.
- Desplaceu-vos de punta a punta de paret i feu que el desplaçament duri tant com és de llarg el vers mentre el dieu en veu alta. Per tant, si el vers és curt, probablement haureu de fer el desplaçament gairebé corrent.
- Ara trobeu un racó, us hi quedeu dempeus: dieu el poema fent un petit salt al final de cada vers.
- Digueu el poema sense fer el salt i tenint en compte de posar més força expressiva a aquestes paraules on havíeu saltat.
- Exploreu el poema, cadascú des del seu lloc, tot jugant amb el volum de les paraules. Primer llegiu el poema jugant lliurement amb 3 volums de veu diferents: aneu combinant els versos dient paraules tot cridant, tot xiuxiuejant o amb un volum habitual. Després d'unes quantes vegades on heu improvisat amb el poema i les possibilitats de volums, marqueu 3 grups de paraules amb 3 colors diferents per cadascun dels nivells de volum. Proveu de seguir la vostra "partitura" de veu i colors al llarg dels versos. Finalment, busqueu una parella i representeu-la una vegada.
- Anem a convertir el poema en un diàleg. En parelles, agafeu el poema i dividiu els versos de manera que es puguin dir entre les dues persones. Marqueu-los en colors per diferenciar què dirà cadascuna. Finalment, entre tota la classe feu una ronda on aneu sortint per parelles a compartir el poema dialogat davant de la resta.

Exploració dels poemes. Part 2

A continuació, torneu a agafar els vostres poemes i...

- Trobeu el vostre racó. Dibuixeu amb el cos cada paraula del poema mentre dieu el poema. Procureu utilitzar tot el cos, que no sigui dibuixat amb les mans. És a dir, si surt la paraula “caixa” al vostre poema, ajupiu-vos i amb braços i cames sigueu aquesta caixa, amb dimensions tan quadrades com us permetin les extremitats. Després, digueu el poema en veu alta, dempeus, tenint en el cos aquella sensació de com us heu mogut abans. Registreu detalls que us “digni” el cos, com per exemple: aquí el poema em demana fer una pausa; aquí em surt fer una passa endavant, ajupir-me i dir el vers només a un espectador (i no a tothom); aquí em surt posar-me les mans al cap per donar intenció al poema; en aquest altre vers parlo de l'esternut i sento que pot ser divertit i transmetre la sensació física de l'esternut si faig un esternut al final de cada vers, etc.

- Per parelles, digueu el poema *com si fos...*
  - Una recepta de cuina.
  - Un secret.
  - Una missa.
  - Una cançó en un concert.
  - Una disculpa.

- Canvieu de parella i digueu el poema amb els següents estats d'ànim. En tot moment, tingues un objectiu a l'hora de dir el poema. És a dir, amb les paraules del poema, tracteu d'aconseguir que l'altre faci tal cosa. Per exemple:
  - Enfadat (i vull que li quedi clar que això no es fa).
  - Trist (i vull aconseguir que m'abraci).
  - Alegre (i vull aconseguir que vingui a la festa amb mi).
  - Amb por (i vull aconseguir que marxem els dos d'aquest lloc).
  - Enamorat (i vull aconseguir que em digui que també està enamorat de mi).

Orientacions didàctiques per a la tasca 2: recital dels poemes

- Respecte al primer punt, “les decisions del dir”, seria convenient que cadascú es creés la seva pròpia partitura del poema. És a dir, donar la tasca d'imprimir de nou els poemes (a doble espai per deixar espai entre vers i vers per escriure-hi anotacions) i convidar l'alumnat a crear la seva pròpia llegenda. Exemples: colors diferents per cada intenció, subratllar en vermell quan el vers es diu amb més volum, dibuixos al costat d'una paraula indicant el gest corporal, una barra inclinada [/] per indicar les pauses per agafar aire, etc.

Per tal de preparar la recitació, podeu veure [aquest vídeo](#) en què Josep Pedrals ens dona 10 consells per a una bona lectura en veu alta.

- Pel que fa al muntatge i a la divisió del grup classe en seccions, pot anar a càrrec del professorat ja que coneix l'alumnat. La proposta és que cada secció treballi autònomament, amb l'acompanyament del professorat. Probablement la secció que necessita més acompanyament és la de dramatúrgia, i en aquest cas, si fos un repte que per temps i característiques del grup no es pogués assumir, la dramatúrgia la crearia el professorat.
- Cal fer dos assajos com a mínim per garantir la confiança, el joc i el gaudi de l'alumnat. És important que s'assagi amb el muntatge el més aproximat possible de com serà el dia del recital.
- Recitals i obres de teatre són arts que sense el públic no tenen sentit. Animeu-los que hi hagi convidats i convidades!
- Per acabar, és molt important fer una sessió final de tancament del projecte. Es tracta d'una proposta didàctica ambiciosa, intensa, “incòmoda” en el sentit més lluent del terme. Un espai on es pugui fer un recull del que ha significat l'experiència per a l'alumnat, des de l'apropietat del text fins al més íntim.

4.5. Exercicis transversals d'escalfament per dir poesia (per a cada sessió).

Avui em sento com...

En rotllana, cadascú explica com se sent avui fent una comparació. La frase comença amb: "Avui em sento com..." (i descrivim com ens sentim amb una imatge). Per exemple: "Avui em sento com la pols que sura per l'aire, com aquella pols que només es veu a contrallum". És recomanable fer aquesta dinàmica tant al principi com al final de la sessió per veure què ha canviat.

El ninot

Ens agrupem de 3 en 3. Una persona s'estira, una altra s'ocupa de moure els braços de la persona estirada i una altra s'ocupa de les cames de la persona estirada. Sona una música. La persona que està estirada no ha de fer res: només respirar i deixar que les altres el moguin lliurement en totes direccions tot escoltant la música. Començarem l'exercici fent un petit massatge per tot el cos de la persona estirada: cap (com si li rentéssim; també el podem aixecar del terra i moure'l suaument en diferents direccions), cara (com si els nostres dits fossin gotes de pluja), espatlles (com si toquéssim fang), i seguim per braços, cames, i li fem un lleuger vaivé des dels malucs. Després passem a la mobilització de cames i braços, sempre tenint cura de les possibilitats de les articulacions de la persona manipulada. Quan acabem, es col·loca una altra persona al terra.

Massatges per parelles

Una persona s'estira a terra panxa enlaire i tanca els ulls. L'altra persona li fa un massatge al cap (de fet, va bé la imatge d'imaginar rentar el cap). Després, per la cara, com si toquéssim el piano. Després continuem per les espatlles, i els braços, com si el cos de l'altre fos fang i l'anem amassant. Acabem amb les cames. Deixem

uns segons de pausa al company “massatjat” perquè acabi de sentir la sensació del massatge i intercanviem els papers.

Estiraments del cos en cercle

Tot el grup està en cercle. El professor/a va dient la part del cos a moure i tothom l'estira alhora. Es tracta d'estirar cada part ocupant el major espai possible. Parts del cos a estirar: coll, espatlles, braços, cames, malucs, esquena avall.

Sacseig

Tot el grup està en cercle i fa l'exercici alhora. El professor/a va dient la part del cos a sacsejar individualment deixant que la veu surti lliurement (sons, no paraules): cap, espatlles, braç dret, braç esquerre, malucs, cama dreta, cama esquerra, tot el cos alhora.

Respirem

Inspirem i aixequem els braços, després expirem i abaixem els braços. Ho repetim 5 vegades.

Badallem

Intentem badallar. Badallem traient so, el que surti lliurement. El badall ens desperta tot l'espai interior de la boca.

Fem erres (fortes, no les dèbils; les de “carrer”)

A continuació, per despertar la llengua, fem erres. Posem-hi intenció: ens dirigim a algú i li expliquem alguna cosa fent les erres.

El mirall

Poseu-vos en parelles un davant de l'altre. Un és el mirall i l'altre és qui s'emmiralla. Qui s'emmiralla és qui fa els moviments, que han de ser lents. Qui fa de mirall segueix els moviments tan alhora com pugui. Intercanvi de rols.

Amb el cor a la mà, dic...

Des d'aquest mateix lloc i amb la mateixa parella, us asseieu al terra, col·loqueu la vostra mà damunt del cor de l'altre, us mireu als ulls i li dieu els vostres poemes.

Tinc una cosa molt important a dir...

Per començar a habitar-nos a parlar davant de tothom, és molt convenient aquesta dinàmica, que també ens permet explorar els nostres versos. Esteu tot el grup classe fent de públic. Decidiu un lloc des d'on se surt a parlar davant de la resta (el que seria l'escenari). L'escenari mai pot estar buit. Quan acaba una persona de dir un o dos versos, o el tros del poema que vulgui, ja surt una altra persona a l'escenari. Cada ronda és diferent. Exemples de diferents rondes: secret / demanar perdó / una bona notícia / una sorpresa / una mala notícia / com un polític / corresponsal / un nen petit / una ordre, etc.

I ara us preguntareu... Per què es diu "tinc una cosa molt important a dir"? Doncs perquè quan pugeu a l'escenari a cada ronda, heu d'anar amb aquesta intenció, amb aquestes ganes de dir a tothom aquesta cosa tan important. Un cop ets a l'escenari, va bé dir-se per dins, sense pronunciar en veu alta, aquesta frase ("tinc una cosa molt important a dir"), i a continuació dir el poema.

5.6. Tasca 2: recital dels poemes

Hem escrit poemes. N'hem triat dos. Després, hem jugat amb les maneres de dir aquests versos. Ara només cal muntar el recital.

Decisions del dir

Cadascú ha de prendre decisions sobre com dir els seus poemes després de l'exploració feta fins al moment. Amb les activitats segurament heu trobat maneres de dir que van a favor del poema, i també heu descobert què surt "sol" només dient i jugant a dir el poema. Recordeu aquestes troballes, incorporeu-les i decidiu individualment:

➤ *Quina intenció hi poso?*

Per exemple: si el meu poema va d'un elefant en perill d'extinció, la meua intenció és que el públic es posi en el lloc d'aquest animal i que no es quedin amb els braços plegats.

➤ *Des de quin estat d'ànim dic el poema?*

Per exemple: seguint amb el poema anterior, decideixo estar una mica enfadat i en alguns versos, trist.

➤ *Faig alguns gestos en algun moment?*

Em marco en quins moments i quins gestos al full del poema.

➤ *On faig les pauses per respirar i perquè s'entengui millor el poema?*

Em marco les pauses al full del poema.

➤ *Algunes paraules les dic amb un volum diferent? O amb un timbre de veu diferent?*

Amb retoladors de colors em marco les paraules que vull dir amb volum o amb to diferent.

➤ *Com em col·loco a l'espai?*

Per exemple: si vull destacar la por que sento, potser decideixo dir-ho en el punt més allunyat de l'escenari. O potser decideixo que dic el poema imaginant-me que soc una persona amb molt de poder i el dic des de dalt de la cadira.

Muntatge del recital

Dividiu la classe en seccions per tal d'organitzar el recital:

- **DRAMATÚRGIA:** aquesta secció decideix l'ordre dels poemes dins del recital. Unir-los per temàtica és un factor que ajuda molt a ordenar. També hi ha el factor llargària: per exemple, en un punt del recital, es podrien ajuntar els poemes curts, que les persones autores sortissin alhora, i que cadascú llegís el poema, un després de l'altre; després marxarien de l'espai, i entraria una nova persona.
- **ESCENOGRAFIA:** secció que decideix com es guarneix l'escenari (amb teles de colors, amb algun element a les parets segons les temàtiques dels poemes, o amb la pantalla digital i fer-ne un muntatge audiovisual), com anem vestits (algun color per exemple). També s'encarrega de col·locar les cadires del públic i treure les taules.
- **EL RACÓ DE POESIA:** aquesta secció crea un mural a l'aula amb els poemes que recitareu. El recital, la poesia dita, és com el teatre: és efímer, passa en aquell moment present i no queda escrit enlloc més que a la memòria. Així tindreu un record del recital i uns versos que alegraran l'aula.

Assaig

Assageu tantes vegades com calgui els poemes sense tenir en compte l'espai. Assageu tantes vegades com calgui els moviments de l'espai (qui entra, qui surt, on es col·loca cadascú, quins moviments fa, etc.). Assageu tantes vegades com calgui les dues coses juntes.

Invitacions

Convideu un altre grup classe si us ve de gust. Gaudiu del recital!

Com diu la poeta Núria Martínez-Vernís sobre posar-se davant d'un públic i dir els versos, *«és súper gustós veure que això està tirant endavant, veure que la persona capta el teu missatge. Tens una il·lusió, tu fas una proposta: si te la recullen i veus el mateix entusiasme de com tu l'has manifestat, doncs pura glòria, hem triomfat els dos!»*¹.

---

¹ [Nit a la Terra - Núria Martínez Vernís – Betevé](#) (a partir del minut 9:20 fins el 10:37)
[consulta: juliol de 2020]

El dia del recital

Per escalfar i preparar-vos, feu alguns dels exercicis transversals del punt 5. La veu, el cos i les ganes de jugar quedaran a lloc. I abans de començar, hi ha una activitat que és molt adient per transformar els nervis i el sentit del ridícul:

- **Cercle d'habilitats absurdes: "Jo soc el més millor"**: en rotllana, i un després de l'altre, us presenteu fent aquella cosa que només sabeu fer vosaltres. Per exemple:

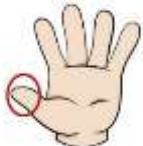

"Soc especialista en fer-me embolics parlant" (i en fa la demostració).

"Soc la més millor del món sencer tocant la punta del nas amb la llengua" (i en fa la demostració).

"Soc el millor fent crits de nervis" (i en fa la demostració).

Observació i reflexió

Després del recital, individualment feu l'autoavaluació de la mà:

<p>Dit polze</p> 	<p>Escriu un aspecte que dius "està bé, ok":</p>
<p>Dit índex</p> 	<p>Escriu un aspecte que assenyaales, que vols destacar:</p>
<p>Dit del mig</p> 	<p>Escriu un aspecte que tires per la borda:</p>

<p>Dit anular</p> 	<p>Escriu un aspecte on et compromets a continuar:</p>
<p>Dit petit</p> 	<p>Escriu un petit detall que t'emportes:</p>
<p>Si féssim un segon recital, quines eines m'emporto?</p>	
<p>Si féssim un segon recital, a què voldria dedicar més atenció per tal de millorar?</p>	

- Tingueu en compte aspectes com: l'expressió del cos, la fluïdesa de la lectura, l'articulació de les paraules, la respiració, l'entonació dels versos, les pauses, l'expressió de la veu, el volum de la veu, la velocitat.
- Per acabar, feu una posada en comú general final on compartiu alguns d'aquests "dits".

6. Bibliografia recomanada

Llibre amb recursos i reptes indicat a partir de 12 anys:

- Pedrals, Josep. (2014). *Exploradors, al poema! Taller de poesia*. Editorial Estrella Polar.

Llibres tècnics:

- PARRAMON I BLASCO, J. (1999) *Diccionari de poètica*. Ed. 62.
- RAFART I COROMINAS, S. (1999) *Diccionari de la rima*. Ed. 62.

Pàgines web amb recursos:

- [Mag poesia. Poesia i educació](#)
- [Grup de recerca POClÓ poesia i educació](#)

Projectes de mediació artística amb centres educatius:

- [Programa educatiu “Brossa Expandit”](#)

7. ANNEX

Poemes sencers de l'activitat "L'operació poètica" del dossier (pàgina 12)

By natural piety, de Gabriel Ferrater

Obra del sol instant, aquest fugaç
quiliedre diamantí: la llum
sobre el teu cap curt de cabell? No. Lent
a construir-se, i exigent, amb dura
finalitat. Cures dels dies, nits
de confiat oblit, moltes repeses
per sendes que s'enfilen a l'aurora,
i replans xafogosos dels migdies,
i colls de fred defici en els capvespres
embullats de marrades. El teu cos
ha pujat fins aquí.

Vull que ara em duguis
avall. Vull que m'ensenyis els indrets
que tens a la memòria, i et contem
com has anat naixent. Mena'm als gorgs
on vas aprendre de nedar, a les balms
que s'irisen de febre d'unes aigües
on tu t'has capbussat. Anem a perdre'ns
pel bosc de roures baixos de les teves
primeres pors. Seguim la carretera
per on et feien anar amb bici al poble
a comprar pa pels hostes imprevistos.

Ja som a la cruïlla on esperaves
l'autobús dels retorns a Barcelona.
Pugem-hi. Ens deixarà al bar suburbà
ple d'artificis importants: el prisma
de vidre llarg et lliurava xiclets,
la bàscula et marcava el benefici
de cada estiu. Dins de ciutat, cerquem
el barri de les coses que ara són
corpuscles d'instint teu, i són encara
coses que jo puc veure. Descobreix-me
l'aparador prodigiós d'ampolles
de facetes difícils, que eren somnis
severs i alhora dúctils, com auguris
de quan podries abastar la teva
closa i total natura femenina.
Aquí, prenguem-hi un got de llet. O vols
un gelat de molts pisos, o algun líquid
d'espès color edènic, com les cames
blaves i roges d'aquestes noietaes
que et succeeixen? Han sortit, com tu
sorties, del portal regalimós
de llum de la innocent màgia negra.

A peu, i a poc a poc, anem pujant
cap a carrers per on ara no hi passen
sinó figures teves, les més íntimes.
Els finestrons es tanquen. Una mica
de llum que encara hi ha, la tenim tota
per nosaltres, i anem vorejant murs
sense fanals, que es baden com un mar
roig de rajoles, i fa olor de fons
de mar, de fums podrits i, súbita,
L'exhalació verda d'un pi fresc.

Dóna'm la mà. Fes veure que tens por
de tornar enrere, de passar altre cop
la porta del col·legi, i de reprendre
l'estupefacció dels jocs antics
Sota aquests pins fora del temps, dessota
del temps. Serà un moment molt curt. És
un
moment, i ja s'esquinça, com la seda
marcida, que tapissa un sofà vell.
No pots perdre-t'hi més. Dóna'm la mà
que és l'obra bona del passat, que ets tu.

Ací em pariren i ací estic, de Vicent Andrés Estellés

Ací em pariren i ací estic.

I com que em passen certes coses,
ací les cante, ací les dic.

Ací em pariren, ací estic.

Ací treballe i done besos.

Ací agonitze i ací em ric.

Ací defense unes collites.

Deu veritats i quatre mites.

Ací em pariren i ací estic,
pobre de béns i ric de dies,

pobre de versos, d'afanys ric.

Cante l'amor i les parelles
que viuen, beuen i se'n van.

Cante un amor de contraban.

Cante l'amor, cante els amants.

No sé tampoc si açò són cants.

Dic les coses que vénen, van,
tornen un dia, altre se'n van,

l'esperança de contraban.

Corrandes d'exili, de Joan Oliver/Pere Quart

Una nit de lluna plena
tramuntàrem la carena,
lentament, sense dir re ...
Si la lluna feia el ple
també el féu la nostra pena.

Avui en terres de França
i demà més lluny potser,
no em moriré d'enyorança
ans d'enyorança viuré.

L'estimada m'acompanya
de pell bruna i aire greu
(com una Mare de Déu
que han trobat a la muntanya.)

En ma terra del Vallès
tres turons fan una serra,
quatre pins un bosc espès,
cinc quarteres massa terra.
"Com el Vallès no hi ha res".

Perquè ens perdoni la guerra,
que l'ensagna, que l'esguerra,
abans de passar la ratlla,
m'ajec i beso la terra
i l'acaronó amb l'espatlla.

Que els pins cenyeixin la cala,
l'ermita dalt del pujol;
i a la platja un tenderol
que batega com una ala.

A Catalunya deixí
el dia de ma partida
mitja vida condormida:
l'altra meitat vingué amb mi
per no deixar-me sens vida.

Una esperança desfeta,
una recança infinita.
I una pàtria tan petita
que la somio completa.

Epíleg, de Joan Brossa

Conec la utilitat de la inutilitat.

I tinc la riquesa de no voler ser ric.

Ous al plat, de Jordi Pope

Una dotzena d'ous blancs

Un plat de pedra blanca

Un pols de pebre blanc

Batre les closques dels ous
fins que quedin fets polsina.

Lavors comparar la blancor
del polsim de les closques blanques
amb el plat de pedra blanca,
retocar amb el pebre blanc.

Servir-ho amb lluna plena.

La mosca trosca per la brunyida closca, de Jordi Pope

La mosca trosca per la brunyida closca

El sol solet broska pel celet

La llum nyosca la nineta oberta de cames

El patufet arrosca la pota

La brunyida mosca trosca pel celet

I el sol? el sol broska solet per la closca

I la llum? la llum arrosca les obertes cames de la nineta

I el patufet? el patufet nyosca amb la nineta

I la mosca? la mosca... plaf!

Eulàlia II, d' Albert Mestres

El meu amor com la finestra al mar
el meu amor com a caiguda lliure
el meu amor, un vers que no sé escriure
el meu amor marxa d'hora i ve tard.

Dona, de Josep Palau i Fabre

No puc apagar aquest foc
—aquesta rosa entre les mans.
Jo mateix l'he atiat,
i ara no tinc prou aigua.

Poema dins de *Piercing*, d'antonina Canyelles

A Pep C.P.

Tenia Bach als dits
i els ulls tan verds
com l'oli fort de
Sóller.

El seu cos i l'arena
ja són tot u
a Àfrica.

Cambrà de la tardor, de Gabriel Ferrater

La persiana, no del tot tancada, com
un esglai que es reté de caure a terra,
no ens separa de l'aire. Mira, s'obren
trenta-set horitzons rectes i prims,
però el cor els oblida. Sense enyor
se'ns va morint la llum, que era color
de mel, i ara és color d'olor de poma.
Que lent el món, que lent el món, que lenta
la pena per les hores que se'n van
de pressa. Diques, te'n recordaràs
d'aquesta cambrà?

"Me l'estimo molt.

Aquelles veus d'obriers - Què són?"

Paletes:

manca una casa a la mançana.

"Canten,

i avui no els sento. Criden, riuem,

i avui que callen em fa estrany."

Que lentes

les fulles roges de les veus, que incertes

quan vénen a colgar-nos. Adormides,

les fulles dels meus besos van colgant

els recers del teu cos, i mentre oblides

les fulles altes de l'estiu,

els dies

oberts i sense besos, ben al fons

el cos recorda: encara

tens la pell mig del sol, mig de la lluna.

Calor d'estiu a ciutat, d'Enric Casasses

trenta-set horitzons rectes i prims²

La claror clara de l'ombra dels plàtans,
el ball que ballen les cortines als balcons
entre estrèpit i crits i veus d'ocells, d'un gos, de motos,
i en els pisos més alts, més alts que els cims dels arbres,
perquè la soleiada no s'hi fiqui a dins
i un aïret d'aire sí, les persianes es despleguen,
les persianes de l'amor en tots els seus sentits.

Comiat, de Mireia Calafell

Dir-te adéu era això:
veure com cremen boscos
i ser jo tots els arbres.
També la pluja ferma
que ha començat a caure.

---

² Fixeu-vos que aquí l'Enric Casasses fa un homenatge al poema anterior, "Cambra de la tardor", citant directament el 4t vers del poema de Gabriel Ferrater.

Vincles, de Joan Vinyoli

Pot ser cosa dels ulls,
però puja del fons,
inesperadament,
cap a lligar-nos més.
Vida que es fa cap a més vida,
sense excessos de fe.

Altres ho juguen tot
a un il·lusori guany.
Nosaltres esperem. Cap on anem?
Som instruments d'alguna força
que ens té a les mans,
lliurant-nos l'un a l'altre,
guardant-nos l'un de l'altre.

Ara, de Clementina Arderiu

Ara que ja de tanta cosa torno...
No em pregunteu, que no sabia dir-vos
per quina brida m'he sentit lligada.
El cor encara vol tornar a gronxar-se
desbocat a les barques de la fira;
i dic que sí, que en mi tot clama d'esma
cap aquella petita esbojarrada.

... I ja no sóc sinó una dona absorta,
amb la veu i amb el riure que s'aturen.

Cadascú ha de tenir, de Montserrat Abelló

A Virginia Woolf

Cadascú ha de tenir
la seva cambra.
I un pati blau
on passejar els seus dubtes.

Més enllà del sol
viurà el desig
i la recança
de la primera paraula.

I el somriure
que s'ha perdut
i ja no es recupera.

Suau serà, però,
l'ombra de la tarda,
darrera els núvols,
allargada, com un liri.

Divisa, de Maria Mercè Marçal

A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut dona,
de classe baixa i nació oprimida.
I el tèrbol atzur de ser tres voltes rebel.

Branques, de Joan Vinyoli

Tornem a ser
branques del mateix bosc
d'alzines i de roures.

No s'hi fan

flors noves.

L'heura

silenciosa apaga tota fressa
de passos.

No hi penetra a penes

el sol.

Tens molt de fred

a l'hivern i ja no te'l saps treure.

Les fulles se'ns confonen
espessament.

Esperem la destrat

del boscatèr, sense por.

Cançó, d'Enric Casasses

L'amor ho cura tot i no et fas vell,
és perfecte contra els grans,
la sífilis del cervell
i la tristor de les mans.
L'amor, que juga a daus amb la fortuna,
cura de tot, menys de mirar la lluna.
L'amor, la pedra, l'esguard de l'esfinx,
l'estrella que guia el foll,
els yangs amagats als yins,
l'orgull que plega el genoll
i som iguals, que val tant l'un com l'una
i no ens manem, prô ens pot manar la lluna.
L'amor, la cara oculta de la mort,
fa moure veles i vents,
és tan fluix que és el més fort,
és tan fort que no n'hi ha gens,
qui sap si en té, d'amor, o si en dejuna?
L'amor és déu... o l'únic déu és la lluna?!

Poema dins de *Piercing*, d'Antonina Canyelles

Així,
com t'ho he contat.
L'únic, de real,
ha estat un centaure
amb ulleres de sol.

SOLUCIONARI

Respostes de l'activitat "Música i poesia" del bloc 1 (pàg. 22)

1. : comparació
2. : ironia / antítesi
3. : metàfora
4. : comparació
5. : paral·lelisme / quiasme
6. : gradació
7. : hipèrbaton
8. : pregunta retòrica
9. : hipèrbole
10. : personificació
11. : anàfora
12. : paral·lelisme
13. : antítesi
14. : metonímia

Respostes de l'activitat 1 del bloc 2.

Escoltar poetes

a) Enric Casasses

- Sí.
- Quan surten a pasturar / i quan tornen al clos / les cabres / compten el pastor / i després / abans d'adormir-se / comparen els resultats / discuteixen l'u.

➤
Quan surten a pasturar
i quan tornen al clos
les cabres
compten el pastor.
I després,
abans d'adormir-se,
comparen els resultats:
Discuteixen l'u.

- **L'u** és la paraula amb més força expressiva perquè és l'última de totes. Compte! Això no vol dir que hagi de ser dita cridant. Podria dir-se amb un xiuxiueig per exemple, i per contrast amb la resta rebria igualment la importància que té.

b) Núria Martínez-Vernis (I)

- Per contrastar amb la de Barcelona, que és molt menys densa.
- amb més volum, allargant la "a" de la síl·laba tònica, i amb la intenció de "com pot ser que hi hagi tanta diferència de població entre un lloc i altre, i no estar a tants kilòmetres de distància". Així queda clar que és una densitat molt baixa de població.

c) Núria Martínez-Vernis (II)

- Quan diu per primer cop "Església de Sant Pere de Povoleda", que seria el primer vers, fa:
- obre els braços per acompanyar la veu
  - marca cada paraula deixant una lleugera pausa entre una i altra
  - veu clara, cap endavant, amb volum.

Quan diu "catedral del Priorat", fa una passa enrere i diu el vers amb molt de volum, per corroborar la majestuositat i dimensions "descomunals" que ja ha indicat abans, i que després explica amb els versos següents acostant-se altra vegada al micròfon.

Quan diu "Sant Pere" també fa la mateixa passa enrere i així l'espectador compara la "catedral del Priorat" immensa descrita abans. Però ara utilitza un volum baix, amb intenció de vergonya, por, i amb un cos tancat, recollit cap endins.